

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/3 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Tettek.

Budapest, október 4.

(a.) Akik nagyon különböző célatokkal azt vetették szemére Széll Kálmánnak, hogy az új kormányzati szellemet nem siet eléggé tetekkel dokumentálni, mátol kezdve elvesztették szemrehányásuknak még látszatos jogosságát is. Valóságos jogossága eddig sem volt ennek a szemrehányásnak. Nem lett volna szabad elfelejteni Fabius Cunctator példáját, aki késedelmezésével nyert ütközetet. Széll Kálmán pedig még csak nem is kunktátor-kodott. Semmit sem mulasztott, amit sürgős állami érdek követelt, de óvakodott attól, hogy bármit is elsiessen. Amint hogy nem is volt semmi oka arra, hogy az új kormányzati szellemnek személyváltozásokban való külső kifejezését különösebben sürgesse. Ellenben minden ok ellenszólott az elhamarkodásnak. Mátol kezdve mindenki kénytelen lesz bevallani, hogy Széll Kálmán teljes öntudatossággal választotta meg az alkalmas időpontot az új szellemnek az egész vonalon való külső dokumentálására. Akik higgadtan ítélték meg a helyzetet, azok eddig is tisztában voltak ezzel. Eleinte a legellentétebb törekvésekkel és kívánságokkal kellett a kormányt számot vetnie. Voltak, akik nem követeltek kevesebbet, mint azt, hogy a régi rendszertől kő kövön ne maradjon; hogy pusztuljon az utból minden régi ember, szűnjék meg minden, ami a multra emlékeztet. A másik oldalon meg ott settenkedett a gyanu, az aggodalom, amely minden változást sanda szemmel nézett, mindenütt a liberalizmus veszedelmét szimatolta. Nyugtalanokodás, ideges fészkelődés mindenütt, s csak kivételes jelenség volt a megnyugvás és bizalom. Ebben a hangulatban minden nagyobb változás veszedelmet idézhetett volna föl, a lappangó ellentétek kitörésének veszedelmét. Most ez a veszedelem el-

mult. Az utóbbi hetekben az ország különböző helyein elhangzott politikai nyilatkozatok tanúsították, hogy a miniszterelnöknek igaza volt, midőn a hangulat gyökeres változását reménylette; bebizonnyult most, hogy ez a változás csakugyan be is következett; a megnyugvás, a bizalom lett immár általánossá és kivétellel az aggodalmaskodás, a fészkelődés. És igaza volt Széll Kálmánnak, midőn erre az időpontra halasztotta az új helyzetnek végleges likvidációját. Most érkezett el végre a tettek ideje. És a mai nap a tettek napja volt.

Nagyfontosságú személyi kérdések dolgában hozta meg a döntést a mai nap. Ezeknek a személyi kérdéseknek a megoldása egy csapásra leszerel minden türelmetlenséget, minden kételkedést, minden gyanúsítást. Akiknek tettek kellett — már akiknek igazán kellett — azok meglepődéssel fogják följegyezni a mai napot az új korszak kalendáriumának vörösbetűs napjai közé.

Gróf Csáky Albin neve adja meg a ma elhatározott kinevezések közös karakterét. Jelentős név, amely egész irányt jelöl. A főrendiház elnökségének gróf Csáky Albint állítják az élére, akinek tiszteltreméltó egyénisége a tiszta, tántoríthatatlan szabadelvűségnek, a politikai jellem klasszicitásának fogalmával forrott egybe; aki a magyar liberalizmus legszebb harcosainak volt egyik vezető tényezője; aki úgy teljesítette a kötelességét, amint csak kötelesség ferfiu teljesítheti s aki félreállott, miután kötelességét teljesítette és nagyszabásu alkotással állított örök emléket az eszmékért hervuló, nem alkuvó, tetterős idealizmusnak. Az ő kinevezése egy nagyszű közjogi méltóságra egymagában elegendő arra, hogy minden kételkedés fölé helyezze Széll Kálmán kormányzatának igazi szellemét. Az a kormányzat, amely a főrendiház elnöki székébe gróf Csáky Albint ülteti, s amelynek kezéből ezt a méltóságot gróf Csáky Albin

elfogadja, az a kormányzat a hamisítatlan szabadelvűség jegyében dolgozik, amely embezeit azok közül válogatja, akik nemcsak az egyházpolitikában szabadelvűek, hanem a szabadelvűség igaz lényege szerint, a szabadságnak, a jognak, a törvényességnek hívei minden téren.

Ennek az igazságnak a dokumentuma Ernuszt Kelemen személye is, aki Csáky Albin oldalán alelnök lesz a főrendiháznak. A közéletnek ez a régi, tisztos munkása az egyházpolitikában is fényes bizonyítékát adta feltétlen szabadelvűségének. Az egyházpolitikai harcok idején tétovázás nélkül tépett szét baráti és politikai kötelezettségeket s valóban nehéz lelki áldozatokkal pecsételte meg liberális elvhűségét. A szabadelvű tábor e két nagyabecsuült oszlopemberének a főrendiház elnöki székébe való jutása immár teljesen kidomborítja a Széll Kálmán kormányzatának irányát. *Szimbólum és zálog ez a két kinevezés: jelképe és biztosítéka a kormány tántoríthatatlan szabadelvűségének.*

És az a csomó főispánválasztás, amely szintén ma került végleges döntésre, további bizonyítéka, hogy Széll Kálmán programjának minden betűjét komolyan veszi és becsületes eltökéltséggel, erélyvel és öntudatos tervszerűséggel igyekezik és képes is lesz megvalósítani. Az új főispánok egytől-egyig azok közül a férfiak közül valók, akikben megvan a garancia arra, hogy Széll Kálmán szabadelvű kormányzati elveit átértették és odaadással fogják szolgálni.

Ime, tehát tetkekkel állott elő Széll Kálmán. A kik eddig jóhiszeműen hirdették, hogy Széll Kálmán nem cselekszik eleget programja szellemének megvalósítására, azok készségesen fogják belátni tévedésüket. A kik pedig reménykedtek abban, hogy nem mer majd cselekedni, azok kénytelenek beleenyugodni keserves csalódásukba. A mai napon félreérthetetlen tettek cáfoltak meg min-

TÁRCA.

Az úr.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Lux Terka.

Az egyik ablakban Szily György könyökölt, hosszszáru pipájával majdnem elérve az utca aszfaltját, a másik ablaknál Zsuzsa asszony, a testvérnéje ült, ölébe engedett kezekkel és bánaatos arccal nézve ki a homályos őszi estébe. A barmadik ablaknál a Gyuri gyerek könyökölt és csöndes rezignációval végzett valami római ásatást — az orrában s a negyedik ablaknál a kis Mariska játszadozott a két babájával.

Egyedül ő nem vette ki részét a szomorúságból, de ezért érezhette ennek a szelét, mert nagyon komolyan és csöndesen diskurált a két kócos babájával.

— Ténasszony kérem — suttogta a teste-sebb babahölgynek — tessék erre a gyerekre ráparancsolni, hogy tartsa szépen a fejét, mert így nem tudom megfésülni.

De a „gyerek” nem reagált sem a szép szóra, sem a verésre. Két nap előtt belesett fejfel a Gyuri csirizes tányérjába, amint ez a könyveit reparálta s azóta egyformán kócos a haja, habár Mariska reggeltől estig mindig fésüli.

A kis leány suttogásán kívül, meg az apja szuszogásán és a Zsuzsa asszony sóhajtásait is beleszámítva, egyéb emberi hang nem hallatszott már vagy másfél óra óta a két kis penészesfalú, üres szobában.

Az utca is csöndes volt, ritkán haladt el az ablakok alatt valaki, vagy még ritkábban egy-egy oláh fuvaros szekere döcögött végig a rossz kö-

vezeten s ezután jó ideig megint nem lehetett egyebet hallani, mint a csatornákon lefutó esővíz locsogását.

Egyszer két uriaszony haladt el a Szilyék ablakai előtt s az egyik sóhajtvá fordult a másikhoz:

— Borzasztók ezek a pincelakások!

Szily Györgynek a fejébe futott a vére, amint ezt meghallotta. Hirtelen kivette a pipát a szájából s utána kiáltott az asszonynak:

— Tisztelt nagysád, ez nem pincelakás, hanem alacsony földszint.

E kijelentés mellett a Gyuri gyerek is jónak látta argumentálni s kihajolva az ablakon, utána kiáltott az asszonynak:

— Igenis, hallják!... — de Zsuzsa asszony befogta a száját.

— Hallgassatok, — szólt szomorúan — hisz a vak is láthatja, hogy pincelakás. Egy magas földszintnek a pincéje.

— Zsuzsa! — kiáltotta Szily dühösen, nagyot dobbantva a lábával.

Zsuzsa asszony keserűen sóhajtott:

— A büszkeség nem a mi luxusunk többé, György! Láthatod, hogy fokról-fokra súlyedünk. Ezer szerenese, hogy szegény feleséged nem érte ezt meg...

Szily becsapta az ablakot, nagy dörrel-durrall kiverve a pipáját s azután a mosogató locát, amelyen ült, oda huzta a Zsuzsa asszony ablakához, szemközt vele leült. A két testvér szeme egy pillanatra összekapcsolódott, azután a Zsuzsa asszonyt elfutotta a könny.

Szily megfogta a kezét és szinte kétségbeesett hangon kérdezte:

— Hát mit tegyek?

Zsuzsa asszony letörölte a könnyeit s keményen nézett az öcsésére.

— Dolgozzál!

— Dolgozzam! — kiáltotta Szily, magasra emelve a pipáját. — De hát mit dolgozzam? Nem értek semmi egyébhez, mint a gazdálkodáshoz.

— Ahhoz sem értesz, — sóhajtott Zsuzsa asszony. — Ha értettél volna, akkor nem mentél volna tönkre.

— Ehhez meg te nem értesz — szolt méltatlankodva Szily. A gazdálkodásnak számtalan ellensége van. Ott vannak: a rossz esztendő, a tolvajjelések, a gazember ügynökök...

— És — szolt közbe Zsuzsa asszony — az ember legnagyobb ellensége: saját maga.

Annymira sötét volt már a szobában, hogy Szily erre a kijelentésre bátran elvörösödhetett, a nélkül, hogy valaki meglátta volna. De hangjának az ingerültsége így is elárulta, hogy a néneje a bibijére talált.

— Hogy érted ezt? — kérdezte.

— Ugy, amint mondtam — felelte az asszony. — Hogy teljes életben többet törődél a pajtásaid váltoival meg a kártyával, mint a földdeiddel meg a családoddal és az ügynökökkel.

Szily György kiejtette kezéből a pipáját bámulatában, hogy ime, született egy emberfia, akinek kurázsija van mindezt neki megmondani, saját füle hallatára és a tulajdon két szemébe. A nagy bámulattól nem is találta meg mindjárt a szavakat, hogy mit feleljen erre s csak később tudott annyit mondani:

— Nagyon is világosan fejezed ki magadat, Zsuzsa.

— Olyan sötétségben élünk, — felelte az asszony — hogy a világosságok okvetlenül szükségünk van, habár csak szavak alakjában is. Borzasztó a helyzetünk, György. Mindenünk le van foglalva házbértartásban, összes vagyónunk három párna, két paplan és egy ágy. Azt sem

den jóhiszemű kétkedést, minden rosszhiszemű reménykedést, minden gyanút, minden rágalmat. Tettekben nem szükkölködött az új korszak eddig sem. De egész, teljességében eddig lekötött energiájának összeségével most fog csak kibontakozni Széll Kálmán kormányzata. És első cselekedetei ebben a stádiumban eloszlatják a félreértésnek, a gyanúnak még az árnyékát is. Azzal a táborokkal, amelynek végleges megszervezése ma történt meg a döntő lépés, nem is lehet egyébre törekedni, mint a valódi liberalizmusnak megvalósítására. A Széll Kálmán kormányzati programja körül, amely a törvénykezelt szabadelvűségnek és a nemzeti állam kiépítésének a programja, most már nemcsak helyesléssel, hanem megkönnyebbüléssel sorakozik az ország közvéleménye. Eloszlott az utolsó félreértés is, eltűnt minden homály, megszűntülve kell menekülnie a buta, lelketlen rágalomnak.

BELFÖLD.

Minisztertanács. Ma délután minisztertanács volt, amelyen a kabinetnek a fővárosban időző valamennyi tagja résztvett.

A képviselőház első ülése. A képviselőház hosszú nyári szünete után hétfőn, október 8-án tartja első ülését. Ezen a formális ülésen fogja további munkarendjét megállapítani.

Tüntetés Stadler érsek mellett. A *Narodny Listy*nek táviratozók Fiuméből, hogy Stadler érsek a fiunei vasúti állomáson nagy tömeg horvát fogadta megérkezésekor. Mikor az érsek a vonatból kiszállt, lelkes zsivózással üdvözölték a szerajevói érseket úgy Fiumének, mint a környékek horvát lakosai. Stadler a tömeg felé fordulva, odakiáltott az öt üdvözlőknek: *Éljen Horvátország és annak jójai!* A bevonuláskor harminc lovasrendőr kísérte az érsek kocsiját, amelyet folytonos zsivózás közt nyomon követtek a horvát tüntetők. *Éljen tisztelet vendőr oriete azt a hitat,* amelyben Stadler érsek megszállt. A szerajevói érsek tiszteletére banketet is rendeztek, melyen részt vett Fiume és környékének horvát lakossága.

A *Narodny Listy* jelentéséből mindenesetre le kell vonnunk a harminc lovasrendőrt, mert annyi nincs is Fiumében. Egyébiránt, ha Stadler érsek bevonuláskor Horvátországot és Horvátország jogait éltette, akkor azt bátran olybá vehetjük, mintha nem akarná beérni az első dorgálásal. Ha az érsek ur így folytatja izgatásait, meg

fog róla győződhetni, hogy a dorgálás után még következhetik valami: az *elcsapatás*.

Hölgydeputáció az igazságügyminiszternél. Ismeretes, hogy a pánszlávok kegyelmi kérvényt írtak a *Pietor* Ambrus szerkesztő kiszabadulása alkalmából rendezett tüntetés elítéljei számára. A kegyelmi kérvényt kezdetben a trón elé akarták vinni, de ugylátszik, tanultak a nemzetiségi deputációk kárán. A trón elé tehát nem próbálták járulni. Ma azonban a kegyelmi kérvényt küldöttség vitte *Ploész* Sándor igazságügyminiszter elé. A küldöttség kilenc hölgyből és egy úrból állott, akiket az igazságügyminiszter tizenkét óra után fogadott. A deputáció szónokája, *Ruzsák* János ügyvéd, töviről-hegyire elmondta az egész ismert ügyet s az elítéltek számára kegyelmet esdett a kegyelmi kérvényt aláírt kilenc hölgy nevében. Ezzel egyidejűleg azonban kérte azt is, hogy az elítéltek a fogházban részesüljenek valamelyes kedvezményekben. *Ploész* Sándor igazságügyminiszter kijelentette, hogy az ügyet tárgyalás alá veszi s a memorandum ügyében a köteleo objektivitással fog eljárni. A küldöttség ezután megköszönte a fogadtatást, távozott.

Az országgyűlési szabadalvűpárt hétfőn, e hó 8-án, esti 7 órakor értekezletet tart. Az értekezlet tárgyai lesznek: a birtokos és gazdatiszt közti jogviszonyok szabályozásáról és a kereskedelmi törvény 50. §-ának módosításáról szóló törvényjavaslatok.

Válasz. Feleletül gróf *Széllay* Gábor országgyűlési képviselő nyilatkozataira gróf *Török* József ungvármegyei főispán a következő nyilatkozatot küldte be hozzánk:

A vezetésemmre bizott vármegye törvényhatósági bizottsága f. évi március hó 23-án tartott rendkívüli közgyűlésében. — a vármegyei tiszti, segéd — és kezelő személyzet részére a nagyméltóságu m. kir. belügyminiszter ur által engedélyezett fizetésemelés, illetve pótavadalmazás tárgyalásánál, indítványomra egyhangul elhatározta, hogy *Komjáthy* Béla országgyűlési képviselő urnak, mint aki egyedüli volt a vármegye országgyűlési képviselői közül, ki ez ügyben iraradhatlanul közreműködött, jegyzőkönyvi elismerést és köszönetet szavaz.

Gróf *Széllay* Gábor ur, az ungvári választó kerület képviselője, a *Budapesti Napló* ez évi 268. számában jónak látta nyilatkozni, hogy amennyiben ő a fizetés felemelés kérdésében *Perczel* Dezső volt belügyminiszter ur ő nagyméltóságánál *Tomszányi* László országgyűlési képviselő urral együtt ismételten is közbenjár. — a közgyűlésen tett ama kijelentésem, hogy *Komjáthy* Béla egyedüli volt a vármegye képviselői közt, ki ez ügyben közbenjár, — nem felel meg a való tényállásnak.

Tiszán a való tényállás feltárása szempontjából tehát ki kell jelentenem, hogy gróf *Széllay* Gábor képviselő urnak ez ügyben *Perczel* Dezső volt belügyminiszter ur ő nagyméltóságára való hivatkozása tévedésen alapul, mert tudvalevőleg a fizetés felemelés ügye már nem *Perczel* Dezső jelenlegi házelnök ur, de *Széll* Kálmán ő nagyméltóságának belügyminisz-

egyik bolond gondolatról a másikra ugorva, egymásután számolta el az órá utéseit. Ugy tizenegy óráig sok mindentféle haszontalan gondolat megfordult a fejében. Egyszer azt tervezte: hogy kiszókk Amerikába s ott beáll kocsisnak, vagy pincér lesz; egyszer meg, hogy: véget szakit minden nyomorúságnak s főbelövi magát; majd meg, hogy: beáll gazdatisztnek, vagy valami nagyuri házhoz lovasnak, míg tizenegy óra után hirtelen megszöktette a testvérét:

— Zsuzsa, alszol?

— Nem, — hallatszott a felelet.

Szily egy pillanatig habozott a kérdéssel, de aztán merészen belévágtott:

— Te Zsuzsa, biztosan tudod te azt, hogy a vén Aranyiné szeretett volna engem férjül?

— Biztosan, — felelte Zsuzsa asszony kedvetlenül. De hát miért kérdezed ezt most?

— Neked saját magadnak is mondtam?

— Mondta.

— Mit gondolsz, Zsuzsa — folytatta Szily — az a vén ágyutölteleknek való mennnyivel birhat?

— Van vagy százezer forintja. De hát miért kérde? Talán csak nem?...

— De igen — vágtott közbe Szily határozott, cinikus hangon — holnap megkérem a vén-asszony kezét.

Zsuzsa asszony az ijedtségtől elszedülve hallgatott. Végre megszólalt s a sirástól fojtott hangon zokogta:

— De nyomorult vagy, György, istenem, de nyomorult vagy. Aki megszűnyitett bennünket, kilökött a házból, az utolsó rongyunkig mindent visszatartott, azt a hatvanesztendő, félszemű, sánta asszonyt...

— Ejh, — szólt közbe Szily, a eszmája lehűzésével bajlódva — az embernek csak kell tenni valamit, hogy éhen ne pusztuljon!

tersége alatt került tárgyalás alá és nyert kedvező elintéztést, azt pedig gróf *Széllay* Gábor képviselő ur sem állítja, hogy *Széll* Kálmán ő kegyelmességénél ez ügyben közbenjárta volna.

Világosan kitűnik tehát ezekből, hogy mikor azt állítottam, hogy *Komjáthy* Béla volt az egyedüli, ki ez ügyben közbenjár, a köztudomás szerint teljes valóságot állítottam, s ezen állítástomat ma is egész terjedelmében fenntartom s azt rektitkálni senki kedvéért hajlandó nem vagyok.

Ungvárt, 1900. október 2.

Gróf *Török* József, s. k.
Ung vármegye főispánja.

A főrendiház új elnöke és egyéb kinevezések.

Budapest, október 4.

A főrendiház új elnöke — gróf *Csáky* Albin.

Talán nincs az országban senki, akit ez a hír különösebben meglepne. Ha van egy: — az gróf *Csáky* Albin. Mert nem volt azok között, akik személyesen vagy a barátaik révén állandóan ott álltak volna, ahol a főrendiháznak elnököt keresnek. Amióta nem miniszter, egyszer állott az előtérben. Mikor a fenekesztül felforgatott parlamentben egy kis békességet kellett csinálni. Akkor ő is ott volt a *Széll* Kálmán oldalán. De azóta szerényen elhúzódtott s mint *aspiráns* egyáltalán nem mutatkozott. Ott tehát esetleg meglepheti, hogy mégis a főrendiház elnöke lett. Mert hiszen a beavatottakkal együtt ő is tudhatott róla, hogy éppen erre a díszes állásra nagyon sokan voltak a pályázók.

Törhetetlen szabadelvűséget és tiszteletet parancsoló politikai egyéniséget visz magával gróf *Csáky* főrendiház elnöki székébe. És több lesz az bizalomnál, amit maga iránt találni fog. Szeretettel és lelkesedéssel a szabadelvűség minden barátja részéről, tiszteletet és elismerést még ellenfelei részéről is. Ezt a kinevezés első hírére is biztosra veszi mindenki. S ahol ma a politikai élet megnyilatkozhatott, ott a szeretet és a tisztelet már meg is mutatkozott. A szabadalvűpártban osztatlan lelkesedéssel fogadták a szerencsés választás híreit és tisztelettel beszéltek róla még az ellenzéki táborokban is.

De a gróf *Csáky* Albin kinevezése nem áll magában. A kinevezések révén vált meg a minisztertanács határozata révén aktuálissá. S ezek a kinevezések nem szoritoknak csupán a főrendiházra, bár a főrendiházban gróf *Károlyi* Tibor és *Daruváry* Alajos, egészségi okokból régebben kérték fölmentésüket, ujjában pedig báró *Vay* Béla is lemondott s így az egész elnökség újraszervezésével állunk szemben. A legfontosabb kinevezések tehát mégis a főrendiházra vonatkoznak.

S nem kisebb örömmel fogadhatja az ország azt a hírt, hogy gróf *Csáky* Albin elnök mellé alelnöknek — *Ernusz* Kelemen fog kinevezetnii. *Ernusz* Kelemen, még képviselő volt, a nemzeti pártköz tartozott. De azok közt volt, akik sér tetlenül kerültek ki a nagy tűzpróbából. Az egyházpolitikai harcok idején inkább szétlépte a baráti kötelekeket is, de szabadelvűsége nem engedte, hogy a nagy reformok ellen szavazzon. Szabadelvűség dolgában tehát nincs kevésbé kipróbálva, mint az elnökségben társa: gróf *Csáky* Albin. S éppen azért az ő kinevezése, míg egyrészt az összeolvadásnak is jelentős momentum, másrészt szabadelvűség szempontjából csak a legteljesebb örömet és megelégedést keltheti.

A főrendiház második alelnöki állását még most nem töltötték be. Legközelebb betöltik. Tájékoztulás arról csak annyit, hogy erre az állásra — a főrendiház tradíciójához híven — protestáns politikus van kiszemelve.

A többi kinevezést a következőkben csoportosítjuk:

Az üresedésben levő tárnokmestri méltóságra, mint már jeleztük, gróf *Szapáry* Gyulát, a főszatnalkmestri méltóságra pedig gróf *Csekonics* Endrét nevezik ki.

Most jutott dűlőre a főispáni kinevezések ügye is.

S már a hivatalos lap holnap számában fogunk megjelenni a következők:

Kirthy Lajos, Liptó és Árva vármegye főispánja *Zolyom* vármegye főispánja lesz. Helyébe Liptóra *Szemzsenyi* Arisztid, földbirtokos, Árva pedig *Csillaghy* József árva vármegyei alispán kerül.

Sáros vármegyei főispánna *Bárdossy Jenő* földművelési miniszteri osztálytanácsost nevezik ki.

Ujvidékre *Péter Pál* belügyminiszteri segéd-titkár és volt pancsovai polgármester fog kinevezeteni.

Végül Arad vármegye főispánjává a távozó *Fábián László* helyébe *Urbán Iván* földbirtokost nevezik ki.

Ennyit már a hivatalos lap holnap száma is közölni fog. De, mint az érdekes olvasmányok végibe, ide is azt lehet tenni, hogy: — folytatása következik.

Ugy értesülünk ugyanis, hogy már legközelebb további változások lesznek a főispáni karban. *Négy* új főispán fog nemsokára kinevezetni. Ezekkel a Széll Kálmán által kreált főispánok száma *tizenhatra* emelkedik. Vagyis mire a négy új főispán is meglesz, az egész főispáni karnak *egyegyedrése* rekonstruálódott Széll Kálmán alatt. Ennyi vérfelfrissítés talán elég is lesz — egyelőre.

A szabadelvű pártkörben a kinevezések híre osztatlan lelkesedést keltett. A klub ma este már nagyon népes volt. A képviselők kezdenek visszazsádkozni, ki a korületből, ki a fürdőből. A kinevezések már a miniszterek megérkezése előtt élénk megbeszélés tárgyai voltak. A pártnak minden árnyalata kedvezően fogadta őket. *Csáky* és *Ernusz* neve a régi liberálisok közt valóságos lelkesedést ébresztett. De a volt nemzeti párt tagjai is szerencsésnek és megnyugtatónak mondták a miniszterelnök választását.

Mikor *Széll Kálmán* a terembe lépett, minden oldalról élénken üdvözölték. A pártvezér mindenkitől azt hallotta, hogy szerencsésen valott színt s hogy e kinevezésekben az új éra szelleme félreérthetetlenül fejeződik ki.

A főispáni kinevezések is általános megnyugvást keltettek. *Csillaghy József*ben és *Bárdossy Jenő*ben kifejezetten szabadelvű férfiak jutnak a főispáni karba. *Csillaghy*, mint árvaegyei alispán kitűnő adminisztrátornak bizonyult. *Bárdossy* sok éven át volt Vas-vármegye főjegyzője. A megyei adminisztrációt ex asse ismeri s az egyházpolitikai küzdelmek idején a szabadelvűség egyik lelkés zászlovívője volt megyéjében. *Péter Pál* az ujvidéki főispán, jeles kvalitású, kipróbált ügyességi és szilárd szabadelvűségű ember. Tíz évnél tovább volt Pancsova polgármestere s hét esztendő óta a belügyminisztériumnak buzgó és kitűnően képzett tisztviselője. A délvideket alaposan ismeri, a szerb nyelvet tőkéletesen bírja és a Széll Kálmán politikájának lojális és értelmes szerve lesz a szerbség gócpontján. Karrierje meglepő; segédtitkárból egyszerre főispánna lép elő. De ilyen karriert már van precedens. Báró *Fejérváry Imrét* is a segédtitkári állásból hívták meg Baranyamegye főispáni székébe, ahol kitűnően bevált. Az új főispánok közül *Szmrecsányi Arisztid* és *Urbán Iván* a nemzeti pártból került ki. Amazt egységiségének integritása, igazságszeretete és az őt környező köztisztület tette érdemessé a miniszterelnök bizalmára. *Urbán Iván* Arad-megyének egyik legnépszerűbb s legtisztelendőtlőbb alakja; a megye közigazgatásában sokáig élénk tevékenységet fejtett ki s alaposan ismeri a reá bizott törvényhatóságnak nemzetiségi, gazdasági és közgazdasági viszonyait; vagyonilag független, s humánus gondolkodásával általános népszerűséget vívott ki. *Szmrecsányi* és *Urbán* a nemzeti pártiak voltak hívei, de őszintén csatlakoztak az új kormányzathoz s mindenben, tehát a szabadelvűség tekintetében is alkalmazkodni fognak a Széll Kálmán kormányzati szelleméhez.

Széll Kálmán ma este pártfelei részéről, az új főispánokért is, lelkes üdvözléseket kapott. A közbenyomás az, hogy politikailag nem exponált, tapintatos és igazságos férfakkal egészíti ki főispáni karát s hogy szerencsés választásai mindenütt igazi megnyugvást fognak kelteni.

Bécs, október 4.

A félhivatalos *Pol. Corr.*-nak táviratozzák Budapestről:

A hat új főispán kinevezéséről szóló hír itt nagyon kedvező benyomást keltett. A jelöltek megválasztását általában szerencsésnek tartják, mert ezek részint a megyei önkormányzatban,

részint az állami közigazgatásban kipróbált erők. Széll miniszterelnök mint belügyminiszter az új emberek megválasztásánál legértekebb tulajdonságuként a tárgyilagosságot és pártatlan elfogadást a való képességüket vette figyelembe, mely biztositókat nyújt, hogy az általa proklamált kormányzati elvek a közigazgatás minden fokán megvalósítsanak. E férfiak megválasztása egyuttal a legelkéltséges céljait annak az irányzatot hűsítésének hogy a hat főispáni állás betöltése párttaktikai tekintetektől eredt, mert az új főispánok a Széll miniszterelnök vezetése alatt álló szabadelvű pártnak hű tagjai és közigazgatási feladataikat ennek az egész ország tulajdonos többsége által helyeselt politikának a szellemében fogják teljesíteni.

KÜLFÖLD.

A kínai háború.

Budapest, október 4.

Amint jeleztük volt, a német császár nagy-érdekű távirata, melyet válaszul a kínai császárhoz intézett, újabb — még pedig kedvező — fázisát nyitotta meg a kínai kérdésnek. Ma Washingtonból jelentették, hogy az ottani német ügyvivő *Hay* külügyi államtitkárral személyes érintkezésbe lépett s most már konstátált tény, hogy Németország kívánságai és az Egyesült Államok álláspontra közt nincs eltérés. A német képviselő egyuttal három pontba foglalva adta Németországnak a bűnösök megbüntetésére és a békétárgyalások megkezdésére vonatkozó javaslatait. Későbbi táviratok arról világosítanak fel bennünket, hogy ez nem külön akció Németország és Amerika közt. A washingtoni német ügyvivő csak személyesen adta át *Bülow* külügyminiszter *újabb körjegyzékét*, mely az előbbi javaslat végrehajtására vonatkozó három pontot tartalmazza, még pedig már a német császár általános elismeréssel találkozott táviratának a szellemében, — ami kétségtelenné teszi, hogy a hatalmak teljes megegyezésre fognak egymással jutni.

(A megalázott Kína.)

Tiencin, október 4.

Mint hiteles kínai forrásból jelentik, a császárné a birodalom legfőbb hivatalnokát azzal a megbízással küldte ki, hogy tegyen meg minden szükséges intézkedést, hogy Kettelő követ holttestét a legnagyobb tisztességben részesítsék. Továbbá elrendelte a császárné, hogy a fővárosban a megylkolt követ emlékre méltó templomot emeljenek és hogy, mikor a holttest Tiencinen és a kínai kikötőn átmev, a tiencini kereskedelmi forgalom főfelügyelője, valamint a kikötőhelyek legtöbb hivatalnokai a legnagyobb tisztességben részesítsék. Tuán, Lanji és még három más herceg, valamint Kongji megfosztattak minden méltóságaitól és hivatalaiktól. Tungfuszangot és a boxer-mozgalom többi résztvevőit még le fogják fokozni.

(Németország és Amerika.)

London, október 4.

A lapok a következő washingtoni távirat közlik: A német ügyvivő közölte *Hay* államtitkárral, hogy a német kormány hite szerint a hatalmak tudják, hogy a német kormány teljesen meg lesz elégedve, ha Kína önként megbünteti a bűnös hercegeket. Az ügyvivő továbbá közölte, hogy Németország nem ellenzi tovább a tárgyalások megindítását és hozzájárta, hogy a kínai német követet a következő eljárás javasolására utasították:

1. A képviselők arról határozzanak, vajjon a megbüntetésre kijelölt hercegek csakugyan az igazi bűnösök-e.

2. A képviselők szerezenek bizonyosságot arról, hogy Kína mily büntetést mér önkényt a bűnösökre.

3. Követeljenek a képviselők biztosítékot arra nézve, hogy a büntetéseket tényleg végrehajtják, lehetőleg az ő jelenlétükben.

Ha ez megtörténik, akkor a kínai kormánnyal tárgyaljanak a követek a szerződés és a kártalanítások iránt.

Washington, október 4.

Alapos az a föltevés, hogy a hatalmak közt a kínai ügyekre nézve mielőbb közeledés áll be. Ezek a kedvező kilátások jelentékenyen emelkedtek amaz *egybehangzás* következtében, mely most az *Egyesült Államok és Németország* nézeteiben van. *Hay* államtitkár a német ügyvivővel értekezett s e közben kiderült, hogy mindkét kormány körülbelöl ugyanazt a célt követi.

Itteni német körökben a Tuán herceg és társai megbüntetésére vonatkozó császári ediktumban annak a kifejezését látják, hogy a zavargások felelős okozóival ugy akarnak elbánni, a hogy megérdemlik. Azt hiszik, hogy az Egyesült-Államok

részéről a francia javaslatok kedvező fogadásra találnak.

New York, október 4.

Egy múlt hó 30-áról kelt tiencini távirat jelenti: Chaffee tábornok és az orosz parancsnok formálisan közölték gróf *Walderssee* tábornaggyal csapataiknak Tiencinnből való visszavonását. A németek és angolok folyton hoztatnak csapatokat Pekingbe. A Paotingfu elleni expedíció valószínűleg ellenállásra fog találni, minthogy ott igen sok boxer van.

Frankfurt, október 4.

Shanghaiből táviratozzák a *Frankfurter Zeitung*-nak:

Az amerikai parancsnokok vonatokat csapataikkal részt venni abban a katonai díszfelvonulásban, amelyet gróf *Walderssee* megérkezése alkalmából *Takuban* rendeztek. Az amerikaiak ugyanis megsértődtek azért, mert el kellett hagyniok a házakat, amelyeket a német csapatoknak adtak át szállásul.

(A békétárgyalások.)

London, október 4.

A *Times*-nak jelentik Pekingből szeptember 26-áról: Ha a tárgyalásokat Tiencinen folytatnák, Li-Hung-Csang, mint a tartomány Tiencinen székélt alkirálya nem szerepelhetne meghatalmazottként a békétárgyalásokon, mert különben olyan színe lenne a dolognak, mintha a követek előtte, mint békét kérők jelennének meg, nem pedig mint a békét diktálók. Így magyaráznák a követek eljárását a kínaiak az egész birodalomban.

Brüsszel, október 4.

Az itteni kínai követ jelenti, hogy kizárólag *Li-Hung-Csang* érdeme, ha a régens császárné hangulata teljesen megváltozott. *Li-Hung-Csang* az özevgy császárné emlékiratot küldött, amelyben óva inti őt az ellentállás folytatásától, mert ez végromlással fenyegeti Kínát. Arra is figyelmeztette a császárnét, hogy az egyesült hadak készülnek megkezdni az előnyomulást *Sansü* vidékén. Ez hatott. Az özevgy császárné erre elrendelte *Tuán* hercegnek és híveinek degradálását. Tuánt az udvarnál fogva tartják, mert féltő, hogy megszökik.

(Ujabb jegyzékek.)

New York, október 4.

A *New York Post* washingtoni levelezője jelenti, hogy a külügyi hivatalhoz egy francia jegyzék és egy német közlés érkezett, amelyek, mint hiszik, bizonyos javaslatokat tartalmaznak a hatalmak együttműködése és a kínai kérdésben követendő racionális politika tárgyában.

Berlin, október 4.

Gróf *Bülow* újabb körjegyzékét bocsátott ki, amelyben a német kormány az első jegyzékében javasolt eljárás végrehajtásának módozatait adja elő.

Berlin, október 4.

A *Wolff*-ügynökség jelenti: A kínai császár a hatalmak elé egy szeptember 25-én kelt ediktumot terjesztett, melyben elrendeli számos, névszerint felsorolt személynek és főméltóságoknak a boxerek partolása miatt való megbüntetését. Az ediktum valóságát feltételezve, a német kormány a szeptember 17-én kelt körjegyzékében javasolt eljárás végrehajtása érdekében azt a további javaslatot tette a hatalmaknak, hogy most már egyezzenek meg abban, hogy a kínai diplomáciai képviselőket a következő három pont megvizsgálására és véleményezésére utasítsák:

1. Vajjon az ediktumban foglalt jegyzéke a megbüntetés személyeknek elegendő és helyes-e;

2. vajjon a kilátásba helyezett büntetések megjelölés-e és

3. mily módon ellenőrizték a hatalmak a büntetések végrehajtását.

Az eddig ideérkezett jelentések arról, hogy a hatalmak ezt a javaslatot miképpen fogadták, arra a föltevésre szolgáltatnak okot, hogy e pontban általános egyetértés fog létrejönni.

(Az orosz-kínai határharc.)

Pétóvár, október 4.

A vezérkarhoz a következő jelentések érkeztek: Grodekov tábornok szeptember 19-ikén a külügyminisztérium vezetőjétől megkapta Csing herceg táviratát a célból, hogy a mandzsuriai főkormányzónak adja át. A táviratban Csing herceg kijelenti, hogy ő felelős van hatalmazva, hogy Dszunzu kancellárral együttesen a tárgyalásokat megkönnyítse. Csing herceg meghagyja a dsamájának, hogy a hadműveleteket szakítsa félbe és a vasuti anyagszereket védje meg. Csing herceg távirata így végződik:

— A dinasztia veszedelme rendkívül komoly.

Sürgősen szükséges minden új bonyodalom elkerülése.

A táviratot különböző utakon továbbították helyére. Szeptember 25-én délelőtt a girini dsandsjun megadta magát. Ugyanaznap délután Rennenkampff tábornok ellenállás nélkül elhagyta Girint. A kínai katonák letették a fegyvert, úgy hogy Mandzsuriában nem várnak hadi eseményeket. Ugyanaznap Artamanov ezredes Suholics tábornok rendelkezése két lovasszázaddal felvilágosító utat tett a kínaiaknak Ansanától délre levő megerősített hadállása körül. Sikerült neki az ellenséges hadállás oldalait és közepét kiszemlélni és háromszáz lépésnyire közeledni. Az ellenség puska- és ágyútűzzel fogadta. A szemle kiderítette, hogy a kínaiak 14.000 fegyvermezt katonával és 30 ágyúval erős állást foglaltak el, továbbá, hogy a vasut mindentelét szét van rombolva. Bodune szeptember 30-án ellenállás nélkül meghódolt. 15.000 kínai letette a fegyvert; ezeket Kharbinban munkára fogták. Fleischer tábornok csapatának hadműveleteiről jelentik: A hat zászlóaljából, tíz ágyúból és két szotnya kozákból álló csapat kiszorította a Suj tábornok vezetésére alatt álló 8000 főnyi kínai sereget számos községből és elfoglalta az ősi Niungsvangot is. A kínaiak észak felé menekültek. A hőségek, a tüzéségi állások hiánya és a másfél óra fű következtében a harc igen nehéz volt. Orosz részről két tiszt és tízenyolc katona súlyosan megsbesült. A kínaiak súlyos veszteségeket szenvedtek. Bodiska tiszt elvett tőlük egy Krupp-ágyút és zászlót, miközben a zászlóvivőt megölték.

(Vegyes hírek.)

Sanghai, október 4.

Egy külföldi hivatalnok azt a hírt kapta, hogy az oroszok és németek elfoglalták *Sanghai*keletét.

Sanghai, október 4.

Ide több császári ediktum érkezett, melyvel a kompromittált méltóságok letétele és a boxermozgalom ellenségeinek kinevezése rendeltetett el.

Tientsin, október 4.

Az orosz követ ma Pekingből ideérkezett.

Bécs, október 4.

A *Wiener Abendpost* szerint a Keletázsiaián levő osztrák-magyar hadihajóraj legénysége jelenleg körülbelül 1620 tengerész katonából áll. Waldsee megérkezése óta a csapatok az ő főparancsnoksága alá rendeltettek.

HIREK.

Emlékezés.

Elhamvadt tűzvész pislogó kis úszke,
Múlt glóriából fennmaradt derű,
Letünik egyszer, minden ami büszke,
Es semmivé lesz, ami nagyszerű!
Elesépel, ócska böbeség; — miatta
Búsulni, sirni már ki sem szokott;
Eszünkbe jut most, hogy meglátogatta
Néhány eltvárt a holt tábornokot.

Nem trombitával, harsány ünnepélyvel,
Zúgó, zajongó néptömeg között;
Néhány barát mély esendbe', loppal, éjjel
Egy rég bedőlt sirt könnyel öntözött.
Egy sem jelent meg pávaszkodva, büszkén,
Mint fénykorában, egyszer, ő szokott;
Mint elhamvadt tűz pislogó kis úszkén
Siratta mind a holt tábornokot.

Meghalt a kor, mely egyszer ünnepelte,
Idő és ember egyformán muló;
Elég volt néhány röpke év letétele,
S feledve a Boulanger-induló.
És ő is eltemetve, elfeledve,
Már csak halála napja ad okot,
Hogy bús legyen egy-két barátja kedve
S meglátogassák a tábornokot.

Nem gondol véle, az, ki megvetette,
Sem az, kit ő régente megvetett;
És az utókor csúnyán kinevelte,
Mint ő nevelte ezt az életet.
Nem volt komoly soh'sem sem ő, sem élte,
Nem ült komolyság, csak a sírokon;
S ki egykor gúnykacajtló nem kímélte,
Búsul a holt reklámtábornokon.

— kő.

Egy naiv császár levele.

A legnaivabb császár levelet írt a legmodernebb császárnak. A modern császár nagyot nevetett a naiv császár naiv levelén s mosolyogva nyújtotta át a kancellárjának: — Olvassa!

A kancellár elolvasta a levelet és ő is mosolygott. Mindketten mosolyogtak tehát eleinte, utóbb nevettek, végül pedig harsogó kacagásban törtek ki.

— Nos? — kérdezte a modern császár.

— Majestát! — mondta földig hajolva a kancellár. Soha életemben nem találkoztam ilyen naiv emberrel, mint ez a császár. Ha nem volnék diplomata, sirni tudnék az együgyűsége miatt.

— De ön diplomata, kedves barátom és így...?

— Így? Kacagok rajta és ki fogom aknázni.

Én a német császár, azt mondom magának, barátom, hogy nagyon jól mulattam a levelén. Ha a maga országában nincs más humorista, mint maga, akkor is pompásan áll az ország tréfas koponyák dolgában. Mert nézze, tisztelt barátom, mit is akar maga? Itáláldozattal akarja kiengesztelni egy becsületes keresztény ember halálát, vagyis nagyokat akar inni, szegény Istenben boldogult Ketteler báróm és barátom lelki üdvéért. Ez nagyon kedves dolog öntől, de egyszerűen nagyon naiv dolog, miért is nagyon sajnálom, de nem látok benne elégtételt. Mert én nem azt akarom, hogy maga ígyék, hanem azt, hogy támaszra föl az én bárómat. Hallja! Támaszra föl!

Ez nem könnyű dolog ugyan, de ha én kínai császár volnék, hát majd meglátná, hogy milyen elégtételt adnék én a német császár ő felségének. Ugyáltszik ön még mindig nem tudja, hogy kivel van dolga?! Feladni látszik, hogy én a szentháromság nevében küldtem oda a seregeimet és vitézim a szeretet nevében bosszulják meg egy derék keresztény ember halálát.

A kereszténység esett sérelmet nem lehet pogány szertartásokkal orvosolni, benzoe gumi füstjében nem tisztulnak meg azok a bűnösök, akik a mi szent hitünket érteni merészkedtek s ha falernumi bort iszokt pogány isteneitek dicsőítésére, még nem mostátok ki vele lelketek gaz és aljas indulatait. Őh a ti sötét lelkiismeretek nem tisztulhat meg olyan könnyen, mint ahogy ti hiszitek Kelet elmaradt, kegyetlen, brutális népei! A véretek folyjon szét országotok útjain s a Sárga folyótól a nagy tengerig ne tudjon másban megfürödni napotok, mint a véres hullámokban.

Az itáláldozat nekem nem kell! En nem vagyok keleti Isten, hanem nyugoti császár! Amen.

A naiv császár kézhez vette a levelet és szívében nagyon esodálkozott a nyugoti császár sorain. Aztán keserű mosolyra derült a szája s átnyújtotta a levelet a fő mandarinak.

— Olvassd!

A főmandarin elolvasta a levelet és ő is mosolygott. Mindketten keserűen mosolyogtak tehát eleinte, utóbb azonban szomorura vált az arcuk.

— Nos? — kérdezte a naiv császár.

— Főlséges császár — mondta földig hajolva a mandarin. A német császár hatalmas ur, de nagyon naiv ember. Ha nem volnék diplomata, kacagni tudnék a gyöngegsége miatt.

— De te diplomata vagy, kedvesem és így...?

— Így? Levonom belőle a következtetést. A császár nem érti, hogy az ő hite szerint való töredelmesség rá nézve ugyanaz, ami mi ránk nézve az itáláldozat. Csakhogy ő véráldozatot mutat be, mi pedig benzoe

gummit égetve iszunk pezsgő alma bort. Az Istennek pedig ez mindegy, csak a császárnak nem mindegy...

Godá Géza.

Budapest, október 4.

— BUDAPESTI NAPLO. Szeptember 30-án

új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul koldhessük tovább.

— Személyi hírek. Szell Kálmán miniszterelnök ugyanis mint belügyminiszter az első kiballagást 11-én délután 4 órakor tartja a belügyminisztériumban. — Mitán király ma este 9 órakor a keleti pályaudvarról gróf Zichy Jenő társaságában Kolozsvárra utazott.

— A király Budapestben. Bécsből táviratoznak: A király e hó nyolcadikán érkezik Bécsbe vissza a stajeroszági udvari vadászatról. Az osztrák császár-városból 10-én indul ő felsége Budapestre, ahonnan megérkezése után nemsokára Gödöllőre utazik, hogy részt vegyen az ottani udvari vadászatokon.

— A távozó főherceg. Zágrábból táviratoznak az Országgyűlési Értesítőnek: A polgárság az itt nagy népszerűségnek örvendő *Lipót Salvátor* főherceg tiszteletére áthelyezése alkalmából faklyásmenetet akart rendezni. A mozgalom élén a lövész-egyesület állott, mely e tárgyban érintkezésbe lépett *Mosinsky* polgármesterrel. Mielőtt azonban még a város közönsége határozatot hozott, *Lipót Salvátor* főherceg a lövész-egyesület elnöke előtt kijelentette azt az óhaját, hogy a tervezett faklyásmenet maradjon el. A polgárság köreiben híre jár, hogy a faklyásmenet elmaradására az ellenzéki sajtónak különböző tapintatlan nyilatkozatai szolgáltattak okot, melyek a főherceg távozását tévesen valamely politikai okkal hozták összefüggésbe és azt gyanították, hogy ezt az ünneplést politikai tüntetésekre fogja kihasználni.

— Szőgyény-Marich László Budapestben. Szőgyény-Marich László, berlini osztrák-magyar nagykövet ma csöfői birtokáról rövid tartózkodásra ideérkezett és a délelőtti folyamán látogatást tett Szell Kálmán miniszterelnöknel. A nagykövet azután *Veltics* Lajossal, a monarchia kairói követével, aki szintén látogatásban volt Budapestben, visszatért Csöfőre.

— A király nevenapja. A főváros közönsége ma is a hagyományos ragaszkodással ülte meg a király nevenapját. A minisztériumokban, az iskolákban, városi, megyei és bírósági épületeken nemzeti lobogók voltak kitűzve s zászlódszobákban volt a lánchíd s az egész dunai kikötő. A konzulátusokon is kitűzték a lobogókat, a templomokban pedig hálaadó istentiszteleteket tartottak.

A hivatalos főistentisztelet délelőtti tíz órakor volt a budavári Mátyás-templomban. A szanktuáriumban megjelentek Szell Kálmán miniszterelnök, *Wlassics* Gyula, *Hegedűs* Sándor, *Darányi* Ignác és *Plósz* Sándor miniszterek, *Tarkovics* József és *Nagy* Ferenc államtitkárok, *Tallian* Béla, a képviselőház alelnöke, *Szabó* Miklós, a kuria elnöke, *Latkóczy* Imre a közgazdasági bíróság és *Sárkány* József, a királyi tábla alelnöke, *Rakovszky* István, az állami főszámszék elnöke, *Dárday* Sándor, a főszámszék alelnöke, *Benczky* Ferenc főispán, *Frankó* Vilmos püspök, *Szalay* Imre, a Nemzeti Múzeum igazgatója, *Rudnay* Béla főkapitány, *Márkus* József főpolgármester, *Halmos* János polgármester, *Sipőc* László árvaszéki elnök, a törvényhatósági bizottság tagjai, továbbá *Szolner* Antal és *Gerenday* György miniszteri osztálytanácsosok, a két egyetem tanácsa *Rapacs* Rajmond és *Hosvay* Lajos rektorok vezetésével és az idegen államok képviselői.

A bejáratnál alabárdos koronaőrök álltak sorfalat, a padsorokban nagy közönség szorongott.

Az istentiszteleten *Vasary* Kólos bíboros hercegprímás pontifikált. Az aszisztencia tagjai voltak: dr. *Kohl* Medárd püspök, dr. *Klinda* Teofil esztergomi kanonok, *Várady* Árpád apát-kanonok, *Lollok* Lénárd prépost-plébános. báró *Gudenus* és *Asidor* udvari papok, *Kriszán* Mihály pápai kamarás, szeminárium igazgató, dr. *Nemes* Antal budavári apátplébános és dr. *Puri* Iván tanulmányi felügyelő. Míse alatt a templomi ének- és zenekar előadta *Hoppe* Rezső fővárosi tanár *In virtutibus* és P. *Laurentius* *Beatus* vir-jét. Betetezésül a zenekar a *Himnusz*t játszotta el.

A katonai istentisztelet délelőtti kilenc órakor volt a budavári helyőrségi templomban. Ott voltak a tábornoki kar tagjai *Lobkovitz* Rezső herceg hadtestparancsnok, *Bolla* Kálmán honvédségi adátság és *Rohonczy* György altábornagy, térparancsnok vezetésével. A misén *Ványa* Ferenc katonai prépost-plébános celebrált.

Az ünnepi istentisztelet után a résztvevők üdvözlését Szell Kálmán miniszterelnök vette át a miniszterelnöki palotában. A hercegprímás pedig disztribúciót adott budavári palotájában.

A fővárosi VIII. kerületi főreáliskola iskolai ünnepséget rendezett az intézet dísztermében. Az ünnepi szónoklatot az intézet igazgatója, *Felsmann* József mondta, a hetedik osztály egyik tanulója szavalt, az intézet énekkara pedig *Meisner* Imre énektárnak vezetésével hazafias dalokat adott elő.

Gödöllőn fényes istentisztelet volt az udvari kápolnában a toskánai nagyherceg és az összes hatósági személyek jelenlétében. Déliben a toskánai nagyhercegnél díszbéd volt, melyen jelen voltak: *Wolfer* Tivadar orsz. képviselő, *Pettera* fővadászmester, *Nick* Ede jószágigazgató, dr. *Tege* Lajos palota-orvos, lovag *Ybl* Lajos várkapitány, *Kapczy* főszolgabíró. A nagyhercegnak a királyra mondott, szívből fakadó felküzöntőjét a jelen voltak lelkesen megéljenztek.

Bécsben a király nevenapja alkalmából az összes templomokban és imaházakban ünnepi istentisztelet tartottak. A fogadalmi templomban tartott istentiszteleten *Rainer* főherceg, a tábornoki kar, a törzs- és főtisztje és nagy közönség volt jelen. Az istentisztelet után a csapatok elvonultak a főherceg előtt.

— Hidassy püspök haldoklik. Szombathelyről táviratozzák, hogy *Hidassy* Kornél püspök utolsó óráit éli. A beteg állapota ma delután ismét súlyosabbra fordult. Ereje egyre hanyatlik és beállított a marazmus állapota. Környezete el van készülve arra, hogy a katasztrófa minden pillanatban beállhat. Rampolla bíboros táviratilag küldte meg a pápa áldását. A beteg ma elvesztette eszméletét.

A szombathelyi püspök évek óta súlyos betegségben szenved, aminek a hangszalagok benuálása lett a következménye. A püspök a tavasszal influenzán ment keresztül s azóta folyvást gyöngült. Ereje fogyott, de az orvosok nem gondoltak veszedelmre, csak szeptember vége óta. Dr. *Nesitcharsky* vármegyei főorvos, a püspök kezelő orvosa, akkor figyelmeztette a püspök környezetét a veszedelmre. Ma az egész káptalan megjelent a püspök betegágyánál, aki megáldotta a káptalan tagjait, azután pedig *Schneerz* Mihály kanonok meggyöntatta a püspököt és földadta neki az utolsó kenetet.

— A sah Budapestén. A perzsa sah és kísérete 7-ikén, vasárnap este érkezik ismét Budapestre és négy napig fog itt inkognitó tartózkodni. A perzsa sah ismét a Hungária-szállóban vesz lakást maga és kísérete számára.

— Családi öröm József Ágost főhercegnél. *Kis-Tapolcsányból* jelentik, hogy *József Ágost* főherceg családja a télen meg fog szaporodni. Az ürvendetes eseményt Fiumében a villa Giuseppében, vagy a volosai nyaralóban fogják bevárni, ahol a mult hetet töltötték. A főherceg feleségével és gyermekeivel együtt november 15-ikén érkezik Fiuméba.

— Tüntetés a belga trónörökös ellen. Nagy tüntetés készül Brüsszelben *Albert* trónörökös és ifju felesége ellen. Brüsszelből táviratozza tudósítónk, hogy a munkások szövetkezetének igazgató-tanácsa már megtett minden kezületet, hogy a trónörökös-pár megérkezésekor rendezendő ünnepies fogadtatást megzavarja. A tüntető munkások a börze-térről indulnak egy tömegben a vasúthoz. A kormány szigorú intézkedéseket tett a demonstráció megakadályozására. Tartanak tőle, hogy összeütözközésre kerül a dolog a munkások és a katonaság közt s nem lehetetlen, hogy a trónörökös-pár bevonulásakor vér fog folyni Brüsszel utcáin.

— Sándor király otthon. *Sándor* király és *Draga* királyné a mézesheketek a szemendriai szőlőhegyekben töltötték. Mig a királyi pár távol volt *Begrádtól*, a királyi konokot teljesen átalakították s az új királynénak fényes lakosztályt rendeztek be. A berendezéssel most készülték el és *Sándor* király szombaton, e hó 6-ikán tartja bevonulását az új otthonba, melyből mindent eltávolítottak, ami az új párt házasságuk legnagyobb ellenzőire, *Milán* exkirályra és *Natalia* exkirálynéra emlékeztetné. A szerb királyi pár a régi konokban fog állandóan tartózkodni, mig az új konokot most rendezik be a perzsa sah tiszteletére, akit szombatra várnak *Belgrádba*.

— Az özevgy olasz királyné. *Velencéből* jelentik, hogy *Margit* királyné tegnap onnan édesanyjához a *Széna* kastélyba utazott. A királyné, mielőtt a vonatra szállt, forró köszönetét fejezte ki a sindakonak a lakosság ragaszkodásáért.

— A jó velenceiek szeretete — így szól a királyné — nagyban enyhítette az én bánatomat. Azt üzenem nekik, hogy a jövő évben okvetlen visszajövök. A merre a királyné vonata elhaladt, minden állomáson óriási néptömeg gyűlt egybe és nagy lelkesedéssel fogadta a povera donnát. *Arana* állomáson a királyné édes anyja szállt fel a vonatra, aki elébe utazott leányának.

— A párisi békekongresszus. Párisból táviratozzák: *Bloch* János oroszországi igazságügyi tanácsos a békekongresszus mai ülésén érdekes előadást tartott, melyben azt ajánlja a politikusoknak, gyökereztessek meg népükben azt a meggyőződést, hogy csak a béke boldogíthatja az emberiséget. Érdekes előadásában felsorolja a háború káros következményeit úgy politikai, mint gazdasági szempontból.

— Perczel Dezső gyásza. A Perczel-család ősi fészében, Bonyhádon, általános gyászti és szomorúságot okozott Perczel Melindának, a köztisztletben álló képviselőházi elnök leányának halála. Amikor Perczel Dezső Meránból Budapestre jött, hogy itt résztvegyen a perzsa sah tiszteletére rendezett ünnepségeken, leánya már gyöngyölkedett. Budapestén kapta meg Perczel Dezső nejeinek levelét, amelyben értesítette, hogy betegük állapota nagyon rosszra fordult s hogy édesatyját még egyszer látni kívánja. Ezért nem vehetett részt Perczel Dezső a Park-klubban rendezett ebéden; azonnal visszautazott Meránba s még élve találta szegény leányát. Szeptember 29-én Bonyhádra, ott időző gyermekeinek telegrammot küldött, értesítve őket, hogy a beteg nagyon gyenge; még aznap késő este érkezett Bonyhádra és Pécsre, az elhunytak szeminarista-öcséséhez, a második telegramm, mely Perczel Melinda halálát hírt vitte. Miután gondoskodtak az elhunyt hazaszállításáról, Perczel Dezső és neje Meránból vasárnap reggel elutazott s hétfőn delután érkezett meg Bonyhádra. Itt még az nap meglátogatta a gyászoló családot *Kardos Kálmán* képviselő, ki Hidasról jött, hogy megvigasztalja a csapástól lesújtott rokonait. Tegnap este érkezett meg Bonyhádra koporsójában a halott, s a Perczel-kastélyban ravatalra tették. A koporsót elhalmazták virággal, amelyet a poétikus lelkű leánya nagyon szeretett életében. A gyászoló család igen sok részvételtviratot kapott az ország minden részéből.

— A pánszláv agitátorok büntetése. A hivatalos lap jelenti: A besztercebányai ügyvédi kamara fegyelmi választmánya közhírré teszi, hogy a Kuria ítéletével szabadságvesztés büntetésre ítélte *Dula Máté*, *Mudron Pál* és *Halasa András* törőcsentmártoni ügyvédek az ügyvédség gyakorlatát, még pedig *Dula Máté* 1901. évi március 24-ig, *Mudron Pált* és *Halasa Andrást* 1900. évi december 24-ig terjedőleg felfüggesztette.

— Vilmos császár sógora Budapestén. A schleswig-holsteini herceg, a német császár sógora két nap óta fővárosunkban tartózkodik feleségével s néhány tagból álló kíséretével. Tegnap reggel érkeztek Budapestre s a Bristol-szállóban bérletet lakást. A herceg inkognitóban utazik s a fogadó vendégkönyvébe így írta be magát: *gróf Storman és neje Berlinből*. Lakosztályuk, mely az első emeleten van, tizenegy szobából áll s az ablakok a Dunára néznek. A fejedelmi vendégek a tegnapi napot majdnem egészen otthon töltötték, csak delután mentek sétára s tettek apróbb bevásárlásokat. Este vacsora után a Pannonia éttermébe mentek. Tegnap este a Pannonia-szálló éttermében feleségével együtt sokáig gyönyörködött a cigányzenében. Senkisé ismervén fel őket, kedélyesen pezsgőzött a fejedelmi pár s a szálló közönsége csupán a szép asszonyt s a deli férfit bámulta bennük, mignem egy berlini uriember felismerte őket. Ezen a réven azután sokan megtudták a fekete ruhába öltözött pár kiletét, s mikor távoztak, *Balog Károly* zenekara a *Heil dir im Siegeskranz*ot játszotta. Csak ekkor vette észre a fejedelmi pár, hogy inkognitójukat elárulták és mosolygó arccal, jókedvűen fogadták a közönség szeretetteljes közönsztését. Ma delután kint jártak a löversenyen s több futamot végignézték. Azután bekoocsikázták a fővárost, majd azután visszatértek a fogadóba. A hercegi pár és kísérete ma éjjel egy órakor hagyta el a fővárost s az orient-expresszszel Bécsen keresztül Berlinbe utaznak. A fejedelmi vendégek is méltán elragadtatással szölköztek fővárosunkról. A herceget sajnálommal baleset érte itt időzése alatt. Jobb lábát valamiképpen megsérlette, úgy hogy ma délelőtt a szobát kellett őriznie. Delután is nagy megerőltetésbe került a löversenyre való kikocsizás s azért az estére összeállított program el is maradt.

— Abony új plébánosa. Abonyban ma *Lévay* Mihály ujszászi plébánost egyhangulag plébánossá választották. A választást *Neppel* Ferenc volt országgyűlési képviselő vezette, aki kiemelte, hogy *Lévay* Mihályt a váci egyházmegye püspöke, mint jeles egyházi férfit és érdemes egyházi író ajánlotta a híveknek. A választás eredményét a Budapestén időző új plébánossal *Lukács* Gyula gyógyszerész, a választási bizottság tagja tudatta és szép szavakkal tolmácsolta a hívek lelkes örömet a választás eredménye felett.

— Halálos karópárhaj. Párisból táviratozza tudósítónk, hogy *Bar-le-Ducben*, Páris közelében ma halálos végű párbajt vívott *Marlier* községtanácsos és *Mense* képviselő. Az affér egy hírlapi polemikából keletkezett s a miatt *Marlier* kihívta *Mense*-t. A segédék kardban állapodtak meg végkimerülésig. Mindjárt az első összecsapásnál megsebesült *Marlier*, de sebe jelentéktelen volt s a segédék újból felállították az ellenfeleket, akik még négyszer csaptak össze. Az ötödik menetnél *Mense* képviselő *Marlier*nek a mellébe szúrta. A községtanácsos ott a párbaj színhelyén elvérzett.

— Uj ágyu. Egy *Newcastlei* (angol) fegyvergyáros egy új gyorstűzelő ágyu tervezetét terjesztette be az angol hadügyminiszternek. Az új ágyu perenkint háromszáz löveget repít ki hat-százhatvanhat méter kezdőbességgel és olyan könnyű, hogy egy ló ügötte vonhatja hepe-hupás utakon is. Kezeléséhez csak két ember szükséges. Ha az új ágyut egy fésztendővel előbb találják fel, a transvaali háború hamarabb ér véget. Szegény boeroknak mégis csak nagy a szerencsójök.

— Ünnepek az internátusban. A *Ferenc József-internátus* és a II-ik kerületi katolikus főgimnázium fényesen ülte meg a király nevenapján a magyar királyság 900 éves fönállásának ünnepét. Az ünnep délelőtt fél tizenkettőkor kezdődött a gimnázium dísztermében, ahol előkelő vendégek nagy száma jelent meg a közönség tömött sorai közt. Ott voltak a meghívottak közül: *Gromon* Dezső honvédelmi államtitkár, *Majláth* Gusztáv gyulafehérvári püspök, *Rohonczy* altábornagy, *Várdy* Árpád apát-kanonok, dr. *Heinrich* Gusztáv egyelmi tanár, *Hoffmann* miniszteri tanácsos, gróf *Keglevich* István intendáns és közelünk több kitünősége. Az ünnep programját *Kölcsy* Ferenc Szózata vezette be, majd *Andor* József főgimnáziumi tanár lépett a dobogóra, aki tartalmas, lendületes, formailag is szép beszédben emelte ki az ünnep jelentőségét. *Kreupl* Kálmán, a nyolcadik osztály egyik tanulója, ünnepi ódát szavalat és ezután következett a program fénypontja: *nyolc élőkép a magyar királyság múltjából*. Az elsőeltett terem színpadán villamos világítás mellett szingardag, pompás tablók váltakoztak. Különösen sikerült a következő tablók: *Mátyás király a tudósai közt*. — *Pázmány Péter, mint a magyar tudományos egyetem megalapítója*. — *A pozsonyi országgyűlés emlékeztető jelenete: vitam et sanguinem*. — Ebben a képben *Lánczy* Ilka, a Nemzeti Színház tagja személyesítette *Mária Terézia* királynőt az intézet iránt való szívességből. A bájos művésznőt, aki gyönyörűen reprezentált, az ifjúság lelkesen megéljenzte. A fényes csoportok rendezésében *Kémény* Jenő tüntette ki előkelő izlését és scenikai tudását, a villamos effektusokról *Nitsche* mester, az Opera-színház fővilágosítója gondoskodott. Az egyes tablókát *Szabó* X. Ferenc tanár kísérte harmóniumon hangulatos, ünnepies zenével. Mély benyomást gyakorolt a tablók végén az *Apothéosis*, amikor az összes szereplők megszorozták a király mellszobrát a *Kölcsy*-himnusz intonálása közben. A szép ünnepeket lakoma fejezte be az internátus termében, ahol *Hoffmann* miniszteri tanácsos mondott ünnepi felküzöntőt a királyra. A meghívott vendégek meleg ovációban részesítették *Demechky* Mihály kormányzó-igazgatót is, mint a mai ünnep buzgó főrendezőjét.

— Ha megdrágul a hus. A hus árának fölemelése állandóan kedvelt idea mészároskörökben. Ok mindig akad rá. Ha drága az ökor, föl-emelik a hus árát, ha olcsó, akkor is. Logika tudniillik nem kell ehhez a művelethez, éppen csak közös elhatározás. Ez idő szerint újra arról van szó, hogy drágább lesz a hus. Most azonban határozottabb ellátáslásra talált a jó szándék, mint az eddigi esetekben s az erélyes intézkedéseken valószínűleg el is vérzik a mészárosok akciója. A hus megdrágításának ügye iránt különben élénken érdeklődik a kereskedelemügyi miniszter is és fölhitva a fővárost, hogy járjon utána annak, hogy micsoda okok kényszerítik a mészárosokat erre a lépésre. A tanács ismertetni fogja a miniszterrel azokat az intézkedéseket, amelyekkel ellensúlyozza a hus esetleges megdrágítását s mielőtt felterjesztené irását a miniszterhez, meghallgatja az ügyben a közgazdasági és közlelemzési bizottságokat s a mészárosok ipartestületének képviselőit is.

— Az abruzói herceg expedíciója. *Kristiniából* táviratozzák: Az *Afton-Posten* jelenti *Sandfjordból*, hogy az abruzói herceg a tavasszal gőzöst küld a Flóra-íokhoz. *Cangi* kijelentette, hogy már előre úgy volt meghatározva, hogy az expedíciót három csoportra osztják. A csoportok összetételét azonban nem állapították meg előre. A további előnyomulásra a norvégok svédék és az épp úgy használható olaszok közt volt a választás. Nemzeti tekintetből az olaszok mellett döntött a herceg. *Cangi* a maga részéről azt hiszi, hogy az eltűntek elpusztultak, mert különben elérték volna a *Spitzberg*ákat, a *Teplitz*öbölöt, vagy a *Flóra-fokot*. Ez utóbbi helyen leveleket hagytak hátra, amelyekben megjelölték, hogy hol van az élelmiszter.

— Uj könyvmatos. *Eichner* S. hírlapíró *Ungarische Information* címen könyvmatos lapot indít, amelynek az lesz a hivatása, hogy a külföldi Magyarország gazdasági és politikai életéről hiteles hírekkel lássa el.

— Öngyilkos porkoláb. *Ronacher* Keresztély, a gráci törvényték egyik porkolábjá — mint tudósítónk lapunknak jelenti — az ottani törvényeszéki épület negyedik emeletéről lengrott és a kövezeten össze-törve magát, szörnyet halt. Tettének oka az, hogy néhány nap előtt elbocsájtották a szolgálatból.

— **A csendőr és az ezredes.** Nemrégiben egy derék csendőrrel jelent meg ezen a helyen egy híreske. A mi felfogásunk szerint derék, kötelességtudó és értelmes ember az illető, azonban úgy látszik, hogy mint sok egyebekben, úgy ebben az esetben is ellentétes a mi polgári józan-ságunk a katonai bíráskodással. A mi csendőrtin-keket tudniillik megbüntetik azért, amiért mi meg-dicsértük. Ugy történt a dolog, hogy az el-múlt hadgyakorlatok alatt Hollódon, Bihar-megyében Aulich ezredes a falu boltját akarta berendezni ezredirodának. Kiadta tehát a ren-deletet, ami így békeség idején kissé tul-ságosan háborusan hangzik, — hogy hordják ki a boltot az utcára. A katonák egy tiszt felügyelete alatt hozzá is láttak a munká-hoz. A boltos eleintén jajgatott, aztán meg a csendőrökért szaladt. A csendőrök vezetője meg is jelent néhány legényével s kijelen-tette, hogy a boltot kitélepíteni nem engedi. Maga az ezredes ment aztán rendelkezni, hogy csak pakolják ki a holmit az utcára, de az őrsvezető ennek se engedett. Azzal indokolta meg a tiltá-kozását, hogy ő azért van odarendelve, hogy a polgárság élet- és vagyonbiztonságát megvédjé bármilyen támadástól. Az ezredes abbahagyta a holmi kiexpediálását s följelentette az őrsvezetőt. A *Magyar Nemzet* írja, hogy az őrsvezetőt meg is büntetik majd a tulbuzgóságért. — De bizonyára meg is dicsérik majd a nemes intencióért, amely okozója volt a tulbuzgóságnak.

— **Az újvidéki szerbek ünnepe.** *Újvidék* ma avatták föl a szerb gimnázium új palotáját. A vallás-és közoktatásügyi miniszter kiküldött képviselőjét, *Margaitis* Ede egyetemi tanárt a vonatnál ünnepélye-sen fogadták. A szerbséget nagy örömmel töltötte el, hogy ezen az ünnepélyen a miniszter magát képví-seltette és ennek kitejézésül a püspöki palotán és az új gimnázium épületén csakis magyar zászlók len-nek. A miniszter képviselőjének tiszteletére szerdán este díszbéd volt *Sevics* Mitrofan püspöknél, ahol a gimnáziumi patronázs tagjai és más szerb notabilitá-sok jelentek meg. Ma ő felsége nevenapja alkalmából a székesegyházban hálaadó istentisztelet volt, melyen *Sevics* püspök fényes segédlettel pontifikált. A közönség aztán átvonult a gimnázium új palotájába annak felava-tására. A felavatást, amelyen megjelent *Brankovics* metro-polita is, *Sevics* püspök végezte nagy segédlettel. Az ün-nepét igazgatója szerb nyelven hazafias beszédet mondott. Megköszönte a miniszter nagy kegyét, hogy képví-seltette magát és fogadalmat tett, hogy ezen intézet-zen mindig királyához hű és a magyar hazáért él-ni halni kész nemzedéket fognak nevelni. Délután 2 ó-ra kor fényes banket volt az Erzsébet-szállóban. A mi-niszter képviselőjét a főhelyre ültették, mellette ült *Sevics* püspök, aki a királyt köszöntötte el; ezután a miniszterelnököt, a közoktatásügyi minisztert és ennek képviselőjét. Az utóbbi két felköszöntőre a mi-niszter képviselője magyar nyelven a következő fel-köszöntőt mondotta:

Tisztelt urak! A vallás-és közoktatásügyi ma-gyar királyi miniszter ur ő nagyméltósága a mai ünnepélyükön általam képviseltetve magát, miáltal a lojális és hazafias szerbség iránti figyelmének és jó-akarátának, valamint gimnáziumuk sikeres és hazafias működésé iránti elismerésének akart kifejezést adni. Őt év óta vagyok e tanintézet állami főfelügyelője és örömmel jelenthetem ki ezen ünnepies alkalmommal is, hogy a tanintézet nemesak az oktatás terén, hanem a magyar hazafias nevelés tekintetében is hivatásának magaslatán áll és nemesak képzett, hanem királyá-hoz hű és magyar hazáját szerető honpolgárok-ka nevel. E nemes feladatát a gyönyörű új palotá-ban a jövőben még sikeresebben fogja teljesíthetni. Az új iskola a szerb műveltség temploma lesz, de oltárain a magyar hazafiasz szent lángja lobogjon mindig. Nemzetiségi politikánk fölve: In necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus aequitas. Szent István szent koronája kapcsolja össze egy testté a haza minden lakóját, hogy egyik legyünk a jósa-gos király iránti hűségben és drága magyar hazánk szeretetében. Eljen a király! Eljen a haza! Eljen a lesvéri egyetértés!

Ez utolsó szókat szerbül is elmondotta és a lel-kes beszéd páratlanul lelkes visszhangot keltett. Tiz-nennyeg hivatalos felköszöntő volt magyar, szerb, német, sőt még latin nyelven is. Az ünnepély este a színházban rendezett koncerttel ért véget.

— **Az apadó Duna.** A földművelésügyi minisz-terium vizrajzi osztályához érkezett jelentések szerint a Duna mellékfolyói egyre apadnak; a meteorologiai intézet jelentése szerint pedig, miután esőzés nem várható, az apadás tovább tart, s a hajóközlekedést nagy baj fenyegeti. A Dunán vannak már egyes hely-ek, ahol a közlekedést csak átszállással bonyolítják le, az áruszállítást pedig átrakodással végzik, ameny-nyiben néhol a vízmélység nem nagyobb, mint másfél méter. Sok helyütt hatalmas zátonyok látszanak ki a vizből s így a hajók csak nappal s nagy elővigyáz-tással, hoidvídiagos éjjel közlekedhetnek. *Budapest* denap 4 centiméterrel emelkedett a Duna magassága, de ez csak helyközi áradás, mert felül mindenfelé áradás van. Mai magassága a fővárosnál 86 centi-méter. A többi vizlátlások a következők: Passau 147, Aschach 58, Linz 119, Stonden 59, Stein — 55, Bécs 110, Pozsony 96, Komárom 135, Paks 16, Baja 97,

Mohács 88, Gombos 136, Újvidék 56, Zimony 22, Pan-csova — 24, Bázsiás — 11, Drenkova 2, Orsova, 70 centi-méter.

— **A rendőrség nyilatkozik.** Megirtuk ma, hogy a rendőrség a csemegekereskedőket mennyire sujtotta avval a rendelettel, amely szerint üzleteiket vasárnap nem tarthatják nyitva. Erre vonatkozólag a rendőrség a következő nyilatkozatot teszi közzé:

Néhány nap óta mindennap más és más lap-ban jelenik meg támadás a főkapitány ellen a miatt, mert a vasárnapi munkaszünetre vonat-kozó 1892. évi kereskedelmi miniszteri rendelet-nek a csemegekereskedőkkel és hasonló üzle-tekkel szemben való egyenlő alkalmazása tárgyá-ban a kerületi kapitányútszókat utasította. A főka-pitány intézkedése teljesen tárgyilagos, ugy a törvényeknek, mint a miniszteri rendeleteknek megfelelő, mert az 1881. évi XXI. toikk 6. §-a föl-hatalmazza a főkapitányt, hogy a rendőrség ha-táskörét érintő törvények és rendeletek végre-hajtása iránt rendelkezék. Mídon tehát több csemegekerekedő előtte panaszt emelt, hogy egyes kerületek szigorúan végrehajtják a csemege-üzleteket illetőleg a vasárnapi munkatiltalmat, más kerületek ellenben türik, hogy ezen üzletek va-sárnap egész nap nyitva maradjanak, a főkapitány a törvény szerint jogosítva volt a vasárnapi munkaszünetre vonatkozó törvény s a miniszteri utasítások pontos és egyforma végrehajtására a kerületi kapitányokat utasítani. Többet nem tett, új szabályokat meg nem állapított, hanem csakis a fennálló miniszteri rendeleteknek minden kerületben egyformán való végrehajtása iránt intézkedett. A rendeletben a korosmákból és vendégülkötől való ételehordásról szó sincs, egyes érdekeltek hiába támadják kiesinyes ér-vekkkel üzleti versengés által indíttatva minden-nap más-más lapban a főkapitányt, neki nincs joga a fennálló törvényt és miniszteri rendeletek-et módosítani, sőt kötelessége azokat végrehaj-tani. Forduljanak a módosítás iránt, ha sikert re-mélnék, az illetékes miniszter urhoz. Ha az meg-változtatja fennálló rendeleteit, esetleg módosítja a törvényt, ugy a főkapitányi intézkedés magától elesik. Annnyival kevésbé van joga a rendőrség-nek kivételeket engedélyezni, mert a vasárnapi munkaszünet alól való fölmentést törvény szerint csakis a kereskedelmi miniszter engedélyezheti.

A rendőrségnek ez a keserű hangja nem egé-szen szokatlan már. sőt nem is egészen jogos. Mert nem egyes érdekeltek támadták a főkapitányt, hanem az újságok a publikum érdekében bátorkodtak kriti-kát gyakorolni a rendelet fölött. És való az, hogy a rendőrség most az idézett törvényt az egész vonalon egyenlően hajtja végre. Csak hogy az a törvény az élelmiszer kereskedőknek megengedi, hogy üzleteiket vasárnap nyitva tartassák. Ha tehát a rendőrség nem-csak a törvény betűit látja, hanem a tartalmát értel-mezi is, akkor a csemegekerekedőket az élelmiszer-kereskedők közé sorozta volna, ugy amint azt eddig nagyon helyesen néhány kerületi kapitányság tette.

— **A békekongresszus a dél-afrikai háborúról.** A Párisban ülésező békekongresszus legérdeesebb programmpontja a dél-afrikai háborúról megkezdett vita volt. Az angolok, mintha érezték volna, hogy nemzetük fölött pálcát tör a kongresszus, nagy szá-mban vonultak lelt. Igen érdekes volt dr. *Clark* beszéde, ki többek között ezeket mondta:

— Mint büzös állók itt önk előtt. Nemzetemet védeni jöttem. Meg vagyok győződve, hogy éppen itt, ezen gyűlekezetben elnézésre fogok találni. Az angol nép nagy részének képviselője vagyok, akik nem akartak háborút. De sajna, otthon mi a kisebbséget képviseljük. Legyenek elnököl irántunk.

Az albizottság által szerkesztett és Angliának a háború előidézése miatt adandó ultimátumot nem fogad-ták el, hanem a javaslatot újra való süvozegezés céljá-ból kiadták az albizottságnak, amely aztán a követ-kező határozatot ajánlotta, amit el is fogadtak:

1. A Délafrikában dühögő háborúért a fele-lősség az angol kormányra háránlik.

2. Anglia, az által, hogy mellőzte egy válaszo-tt bíróság döntését, hűtlen lett egykori magas elveikhez, merényletet intézett a modern népjog ellen és megakadályozta az emberiség békés fej-lődését.

3. A kongresszus sajnálkozását fejezi ki a felett, hogy azon kormányok, amelyek a hágai békekerenciairán résztvettek, nem iparkodtak Transvaal illetőleg a hágai megállapodásoknak érvényt szerezni.

4. Transvaal annexiója ellen valamennyi or-szág közvéleményéhez felhívás intézendő.

5. Az angol békebarátoknak hőses magatar-tásukért elismerés fejezethetik ki.

— **Tüzoltók gyűlése.** A magyar országos tűz-oltó-szövetség végre teljesen el akarja intézni a tűz-rendészeti törvényjavaslat ügyét. E végből október 6-án, szombaton délután két órakor az országos tűz-rendészeti vizsgáló bizottság tart dr. *Óváry* Ferenc országos képviselő, alelnök vezetésével, másnap októ-ber 7-én, vasárnap délelőtt tíz órakor pedig az ország-gos tűzoltó-szövetség tart gyűlést dr. *Kék* Lajos elnök-lete alatt. Mind a két ülés a tűzrendészeti törvény-javaslat-tervezet átdolgozásával és a helyügymiszter-hez fölterjesztendő javaslatok elkészítésével fog fog-lalkozni.

— **Mac Kinley veszedelmében.** Mai szá-munkban egyszerre két olyan hír is jelent meg, amelyekben koronás fejek ellen szöit merénylet-tervekről volt szó. Az egyik terv a cár, a másik pedig Románia királynéja ellen irányult. Ma arról érkezik hír, hogy megint veszélyben van egy kormányfő, Mac Kinley, az Egyesült Államok el-nöke. Nyomban a hírre megérkezett azonban a cáfolat is. Ime szép sorjában mind a két tele-gramm:

New Yorkból azt táviratozzák, hogy a csí-kágói rendőrség összeesküvést fedezett föl, amely Mac Kinley meggyilkolását célozta. A merény-letet két olasz ember tervezte, akiket még eddig nem tudtak ugyan kinyomozni, de az egyikről megállapították, hogy veteránnak ültözökdöve igye-kezett az elnök közelébe férkőzni. Az összeeskü-vők Kantonban akarták tervüket végrehajtani. Mac Kinleynek otmani lakását és az oda vivő utat titkos rendőrök őrzik. A rendőrök minden vasuti vonatot megvizsgálják. A kantoni polgármester utasította a rendőrséget, hogy minden érkező idegenre szigo-ruan ügyeljenek. Az összeesküvés híre az egész or-szában nagy föltűnést keltett. Az összeesküvés fölledezését elítölték Mac Kinley előtt, akit teg-nap rábírtak, hogy szokott sétaocozását hagyja abba. A rendőrség kijelentette, hogy a két olasz ugyanannak az anarkista-szövetségnek a tagja, amely Umberto király meggyilkolását elhatározta.

Washingtonból jelentik: Egyes lapok távira-tot közölnek Kantonból (Ohio), mely szerint oda levél érkezett Chicagóból, mely Mac Kinley elnök meggyilkolására irányuló összeesküvésről adott hírt. A washingtoni rendőrbiztosok kijelentik, hogy semmit sem tudnak az összeesküvésről.

Egyelőre nehéz eligazodni a két ellentmondó telegram között.

— **Pusztító orkánok.** *Kölnből* jelentí tudósítónk, hogy ez *andrieni* bányák közelében egy régi, rozoga ház összeomlott a romboló orkán pusztítása követke-zésében. Az orkán elől sok bányász keresett menedéket az amugy is omlatag házban. A romok valamennyi bányamunkást magá alá temették. Eddig *hatnak* a holt-testét szedték ki a romok alól. — A másik orkán *Sopronban* környékén dult, *Veszély* közben nyolevan házat és pajtát rombadöntött a vihar. Részletek hiá-nyoznak a pusztításról. A kár igen nagy. Egy gyer-mek holttestét megtalálták.

— **Ünnepelt néptanító.** *Szögyi* G. Vilmos har-mincegy évi tanítóskodásából huszonöt évet a győri izr. népiskolán töltött. Kollégái az alkalmából tisztele-tére ünnepelejt rendeztek. A díszbeszédet *Pfeifer* Mór és dr. *Schwarz* Mór főrabbi tartották és gyönyörű ezüstszereggel ajándékozták meg.

— **A Goldberger-gyári tűz.** A Goldberger-féle kékfestő gyárban pusztított tűz alkalmából tegnap tar-tották meg a tűzvizsgáló *Markusovszky* Béla segéd-tiszt vezetésével. A bizottság megállapította, hogy sem gondatlanság, sem gyujtogatás esete nem forog fem s a tűz valahogy magától keletkezett. A kárt még nem állapította meg a bizottság.

— **Öngyilkosság idegenben.** A párisi rendőrség ma tudatta a főkapitánysággal, hogy a *Quartier* Notre-Dame des Champs-on egy ismeretlen fiatalember, aki a jelekből ítélve budapesti, még augusztus 30-án agyonlőtte magát. Az illető 25 éves lebet, 165 centi-méter magas, haja, bajusza barna, homloka magas, szeme kék. Fekete, fehérén csizkzott ruhája, szürke, piros sávos inge, barna harisnyája, s fekete pettyes kézelője van. Fekete nyakkendőjében királyi-utca 21. jelzés olvasható. Zsebében egy villamosvasuti csere-jegyvet találtak. A rendőrség megindította a nyomozást az illető személyazonosságának megállapítására.

— **Rendőri hírek.** *Kertész* Leó kereskedő segéd hasonlított névű őt éves fia tegnap a *Dohány*-és *Ka-zinczy*-utak sarkán nekiszaladt egy bérkocsinak, amely elgázolta. A fuoska súlyosan megsérült s ma reggel behalt sebeibe. — A keresepati *Zöld koszorú* szállodában tegnapelőtt agyonlőtte magát egy fiatal-ember. A rendőrség ma megállapította, hogy az illető *Szlau* László fényképes segéd, aki legutóbb rendőr volt Soroksáron. Betegsége kergette a haldába. — *Glaser* Miksa pálinkamérnök a *Baross*-utca 1. szám alatt lévő üzletében az éjjel ismeretlen tettesek beölték s onnan 40 korona készpénzt ellopok. — A *Gellért*-hegy robbanásánál az éjszaka baleset történt. *Pávdn* József napszámos a sziklárról, mintegy 40 méternyi magasságból lezuhant. Esméletlen állapotban, összo-törtött tagokkal vitték a Szent János kórházba. — A csatárhegyi szőlők között ma éjjel három katona szőlőt lopott. Javában szedgettek a firtőket, amikor *Hirvarter* Ignác és *Heinig* Nándor *esözök* rajtuk ütö-ttek. A meglepett katonák oldalfegyverőkük kaptak s ugy elverték a esözöket, hogy azok most a *Margit*-kórházban fekszenek. A katonákat nyomozták.

— **Utolsó kirándulás Párisba.** A menetjegy-iroda által a kiállítás záró-ünnepélyekre tervezett társas kirándulás összes tagjai a *Trocadero* szállók legszebb szobáiban lesznek elhelyezve, ahol az augusztus-i kirándulók is laktak. A déli étekeselek a kiállítás területén lesznek. Programmok a menetjegyirodában (Hungária-szálló) kaphatók.

— **Az osztályorszájkét huzása.** Az osztály-sorsjáték mai huzásán *tíz ezer koronát* nyert 22067, *öt ezer koronát* 8952 10935, *hátezer koronát* 86049 47934 9505 16890 97166 74320 37657 92835 38855 26295 84607 29169 49903 84237 17100 31918 61866 30785, *ezer koro-nát* 82169 41075 10451 91308 4556 68010 93619 85352

77533 15932 8164 16245 18770 9157 74100 45105 29573
 18863 97267 24363 69417. *Útszáz Koronát* 99157 85494
 94781 89993 80797 86987 76444 11467 43944 36702
 74972 76225 93111 70319 13629 33790 32163 22950
 99540 93092 9126 95272 85548 77291 45272 57476
 53267 13645 34852.

Ajánljuk az osztályorsjegy-vásárlóknak *Lukács*
 Vilmos bankházát, (Budapest, V., Fűrdő-utca 10. szám.)

(x) Kérjünk mindenütt Emke-gyűjtőt!

Az utolsó állomás.

(Mattasich-Keglevich Géza a haladás úgyon.)

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, október 4.

Zágrábról jelentik, hogy *Mattasich-Keglevich*
 Géza volt főhadnagy, *Koburg* Luiza hercegnasszony
 egykori bizalmas barátja, a *möllersdorfi* katonai
 fegyház kórházában *haldoklik*. Tüdősrivadásban
 szenved és órái meg vannak számlálva.

A szerencsétlen lovag tehát megérkezett az
 utolsó állomásra. Ziháló kebléből kitor a görcsös
 köhögés és pirosuló vér festi a katonai fegyház
 durva daróc takaróját. A szöke hercegnasszony pedig
éjfélszéles tudatlanságban él a drezdai sanató-
 riumban, mint első osztályú beteg.

Minő víziók lebeghetnek *Mattasich-Keglevich*
 Géza lázban égő szeme előtt a *haldoklás*
 pillanatában?!

Volt egyszer egy délceg főhadnagy, akire
 szívesen mosolyogtak a kacér bécsi asszonyok,
 amikor kardesörtetve végigsétált a Grabenen. És
 amikor egyszer fényes udvari hintóból a szöke
 hercegnasszony pillantása ráesett, a fiatal — ah
 oly fiatal — tiszt elveszítette a fejét.

Megélte a maga Ezeregy éjszakáját. Valami
 titkos varázsszóra bekerült a fényes udvari életbe,
 ahol a szöke hercegnasszony mellé osztották be,
 és nem is gondolt már a kaszárnyai lovagló-
 iskolára, ahol magyar huszárokat nádpálcával a
 kezében és káromkodva oktatót a lovaglás nemes
 művészetére. Udvari ünnepek, ragyogó színházi
 esték, bizalmas kocsikázás ruganyos udvari hintó-
 ban a hercegnasszony oldalán ki a Praterbe, feje-
 delmi életmód és az udvari levegő mámore, amely
 elkábít.

Azután egyszerre érdekes ember lón a fő-
 hadnagyból, aki addig csak boldog volt. Megve-
 rekedett a herceggel, vérbeli herceggel, királyok
 rokonával, — a megsértett férjjel. És a főhad-
 nagy megsebesítette a herceget.

Majd megkezdődött az európai nomád-élet.
 Bécsből, a honnan a botrány elűzte a szöke her-
 cegnasszonyt és lovagját, Párisba mentek és a
 Szajna partján a százdavégi serelem fluidumától
 mámoros levegőben élték világukat. A Trianon-
 ban mlnt időkről álmodoztak és a Rue Vivienne
 előkelő ékszerészeinel adósságokat csináltak. Pá-
 risból Londonba mentek és amikor a Hyde-park
 előkelő kocsikozóján megjelentek, bentfentes ud-
 vari emberek diskretil fordultak el Viktória
 királynő kalandorkodó rokonától.

És fölragyogtak a bubájos esték a Riviera
 poétikus égboltja alatt. Nekik illatoztak a rózsák,
 nekik zugott a tenger, nekik égtek a csillagok.

És nekik irtak leveleket a hitelezők. És
 csakhamar talpuk alatt égett a föld.

Ekkor néhány nizzai ékszerésznél még sok
 gyémántot vettek hitelbe, el is zálogosították rög-
 tön. Most már volt utiköltség a boldogság egy új
 állomása felé, ahol a nagyvilági zajban megviselt
 idegzetüket idillikus esőndben artkánták kipihen-
 tetni.

Még szólal a latori kis harang, amelyek
 Ave Máriájára két esztendő előtt pazar lakomára
 terítettek a kastélyban, mialatt künn a mezőkön
 újatosan imádkoztak a horvát parasztek. A Cser-
 nagora szelid dombláncolatai közt pipacsok és a
 zlatári parasztasszonyok keszkenői piroslottak, mi-
 kor a magukkal hozott bécsi gummiradleren az
 erdőségre hajtatott a világ elől bujkáló pár. Majd
 vidám cigánynóta zengett a régi udvarházban,
 amikor áthozták a csaktornyai bandát.

De a posta nemesak Gerbeaud-féle sütemé-
 nyeket hozott Budapestről. Jött egy hivatalos le-
 vél is Zágrábról: a hadtestparancsnokságtól, ahová
 az engedelem nélkül távol levő főhadnagyot behi-
 vítették.

A hercegnasszony is bejött Zágrábra. Az
 ódon Pruckner-szállodában vettek ki lakást.

És korán reggel — oh te utolsó hajnal sza-
 badságban és boldogságban, amikor utoljára látta
 a szöke hercegnasszonyt, hánszor nem jutottál ké-
 sőbb eszébe a rabnak a möllersdorfi kazamaták
 közt! — igen, akkor korán reggel a szállodába
 beállított a bizottság...

Hova kerültél szöke hercegnasszony?!

A főhadnagyot a zágrábi auditor vizsgálati
 fogságba helyezte. Aztán jöttek a csunya vádák:
 sikkasztás, váltóhamisítás... A nagyvilági sze-
 relmi regényből, amely már-már horvát falusi
 idillé változott, kriminalisztikus regény lett.

Majd kitáruktak a möllersdorfi fegyház kapui...

Mulnak az évek? Mikor nyílnak meg előtte?

Most!

Itt a szabadság! Igen, minden jóra fordul
 a jövőben és a multból semmi sem igaz! Föld, mez-
 zök, robogó vonat, hangos, vidám város... és
 újra az egyenruha! Tisztelegnek a katonák...

Vége a vízióknak. A beteg görcsösen köhög
 és látja, hogy hol van. Piros vér festi a fegyház
 durva daróc takaróját...

— Oh szépséges hercegnasszony, — suttogja
 a boldogtalan lovag, — a magam módja szerint
 ontom véretem érted!

A möllersdorfi kórházban egy szegény rab
 haldoklik...

SZÍNHÁZ, ZENE.

Tetemrehívás.

— Szerző a darabjáról. —

Budapest, október 4.

Tisztelt szerkesztő ur!

Megtisztelő felhívásának, hogy a *Budapesti Napló*
 számára magamról és művemről írjak, szeretnék meg-
 felelni. Megvallom, most a bemutató előadás előtt való
 napon nem vagyok olyan hangulatban, hogy valami
 épületes dolgot tudjak összehoronálni. Legalább meg-
 kísérem.

A mai főpróba előtt egykori öreg professzorom,
 idős *Ábrányi* Kornél, azt mondta, mikor megvallot-
 tam neki, hogy operám zönde nem teljesen magyar:
 — sohasem lehetünk eléggé magyarok. De hát mi az
 a teljesen magyar opera? Eddig nincs és egyhamar
 nem is lesz. Mostanság nem történnek csodák. Hogy
 legyen magyar operazene, azt lokonkint lehet fejlesz-
 teni. El kell dobnunk azt a hamis mértéket, amivel
 eddig mértünk. Most csak magyar tánczene és nép-
 dal van.

Ha valaki elég merész és ezektől a szük, rövid
 lélekzetű formáktól eltér, mindenki rá mondja, hogy
 nem magyar, ha lüktet is benne magyar szív. magyar
 kedély. Vagy fordítva, ha egy cseh vagy német, utá-
 nozva a magyar ritmust, magyar tánczenét vagy
 indulót csinál, mindenki elfogadja annak, pedig min-
 den hangja idegen. Szóval megszöktek a közönség a
 hamis mérték használatát; külsőségek után itél, nem
 keresi a szívet, a lelket, a kedélyt.

A cigány elterjeszt, népszerűvé tesz olyan dal-
 okat magyar dalok gyanánt, amelyeknek minden
 hangja idegen és a jó magyar közönség, a főáros-
 ban éppen úgy mint a vidéken, elfogadja annak. El
 kell dobnunk ezt a hamis mértéket és mélyebben kell
 keresnünk az igazságot.

Az igazság keresése fáradságos foglalkozás. Ér-
 zem én ezt nagyon, mert ez után a láthatatlan isten-
 ség után futok én is. Keresem a magyar szívet, a
 magyar lelket a zenében.

Azt hiszem, magyar művészek az az első kö-
 telessége, ha eredeti és hasznos akar lenni, hogy
 iparkodják tovább fejleszteni zenéket, amely még
 mindig gyermekkorát éli. *Erkel* Ferenc halhatatlan
 érdeme, hogy a csecsemőből gyermek lett. Már most
 fel kell nevelni ezt a gyermeket erőteljes ifjává. Ez
 nagy feladat és csak úgy lehetséges, ha a művelt kö-
 zönség szeretettel pártfogolja és becézgeti.

Nem tudom, megtaláltam-e a magyar szívet és a
 magyar lelket, nem tudom, hogy *Bárczy* Benő töpren-
 gésében, bánatában, kétségbeesésében benne vannak-e
 mindezek?

Arra törekedtem, hogy benne legyenek.

Ha sikerült a fejlődő gyermeket — a magyar
 zenét — rögs útján néhány lépéssel tovább vezetni
 fáradságom bőven jutalmazva lenne.

Farkas Ödön.

** A Tetemrehívás főpróbjá. Ma délelőtt tizen-
 egy órakor tartották meg az *Operaházban* a sajtó kémp-
 viselői előtt *Farkas* Ödön új dalművének, a *Tetemre-
 hívásnak* főpróbját. A dalmű öt negyedóraig tartott.

** *L. Komáromi Mariska bucsuja*. Komáromi
 Mariska asszony legközelebb vidéki körutra indul,
 amelyet megelőzőleg tegnap bucsuzott el véglegesen
 a *Magyar Színház* közönségétől. Bucsuzól *Bimbilla*
 szerepét játszotta el *Rákosi* Jenő és *Szabados* Béla:
A bolond című énekes legendájában. A nézőtér a zsu-
 folásig megtelt hálás előkelő közönséggel, azzal a kö-
 zönséggel, amelyet annyi estén gyönyörököt detett a
 művészno ragyogó énekművészte. Mindjárt az első
 felvonás elején, mikor a művészno e vándorko-
 médiáslány testőli kosztümjében előszökölt a szik-
 lák közül, megindult az oviáció. A szebbnél szebb
 virágkosarak egész sorát nyújtották föl a zene-
 karból a színpadra és percekig tartott, míg a taps
 és éljenzés elcsitultával a zenekar rázendített *Ko-
 máromi* Mariska belépőjére. A lelkes ünneplés
 a művészno minden énekszáma után megismétlődött
 és tetőpontját érte el az első felvonás után, amikor a
 közönség majdnem az egész felvonás-köztt átapsolta,
 míg csak, vasától hiján lévén a *Magyar Színház*, fel
 nem huzták még egyszer a vasfüggönyt. Mikor aztán
 Komáromi Mariska kilépett a függöny elé, a nézőtér-
 ren felemelkedett a közönség és szünni nem akaró
 tappsal, dörgő éljenzéssel percekig tartóztatta a mű-
 vésznot a lámpák előtt, mintha csak nem akarná el-
 bocsájtani. — Az előadáson nem hagyott nyomot
 a hosszas pihenetés. *Sziklai* Kornél a rekkénő
 hőseg ellenére is teljes ambícióval és hatással
 játszott *Bimbó* farsaszt szerepét; *Beöthy* Zsiga
 kitűnő *Delé* lovag volt; és *Rózsa* Lili, *Feledi* Boriska,
Aranyossy Janka, *Szilágyi*, *Boross*, *Vidor* és *Odry*
 minden erejükkel rajta voltak, hogy a bucsuete
 sikere teljes legyen. — A színpadon *Rajna* Ferenc
 igazgató és *Szilágyi* Vilmos főrendező beszéddel bu-
 csuztatta a művésznot, aki negyedfél estendeig tá-
 masza és kiváló büszkesége volt a *Magyar Szín-
 ház*nak.

** *Passziójátékok Budapest*en. A Városligeti
 Szinkör ambiciózus igazgatója a szellős arénában, ahol
 a nyáron át lehetetlen ötletek mulattattak az élénk
 publikumot, a szezon után komoly művészettel telt
 passziójátékokat adat elő. Szerződtette *Allescht*, az ober-
 ammergaui híres passziójátékosok főrendezőét, aki
 magyar szereplőkkel rendezte ma este a *Jézus életét*
 feltűntető passziójátékot. Nagy és distingvál publikum
 jelent meg ez alkalomból a Városligeti Szinkörben,
 ahol minden tekintetben művészes előadás produkál-
 tak. Ezeknek a passziójátékoknak a főereje a jó ren-
 dezés. És *Allesch*, aki évtizedek óta áll az oberammer-
 gauiak élén, minden tekintetben művészi ízléssrel tett
 tanúságot a darab rendezésével. Egyes képek a klasszikus
 festők ismert műremeikeinek előképekben való hű után-
 zásai, mint az urvaesora, *Krisztus* keresztre feszítése,
 sirba tétele, feltámadás. Ezeknek a képeknek szenzációs
 hatása is volt. A darab szereplői mind kitűnően ját-
 szottak. A biblikusan szép szöveget kellően juttatták
 érvényre mindenütt. *Féld* igazgató feltétlen elismerésre
 méltó dolgot cselekedett, hogy a közönséget megös-
 merteti a magyar nyelvű oberammergaui passziójáté-
 kokkal. Mert ezek az előadások teljesen hű kópiái a
 nagy hírnevű bajor falucska passziójátékainak, ame-
 lyek fölött ezeknek megvan az az előnyük is, hogy
 olcsóbban élvezhetők. Mindenképpen érdemes, hogy
 a közönség megnézzze ezeket a poétikus, hangulatos
 előadásokat.

** *Eredeti újdonság a Nemzeti Színházban*. A
Nemzeti Színház igazgatósága előadta előadásra *Bródy*
Sándornak Hőfehérke című színművét. A darab, mint
 értesülünk, december havában fog bemutatásra kerülni.

** *A Vígyszínház bemutatója*. *Valabrègue* és *Hen-
 nequinnek Coralie* és *Társá* című háromfelvonásos bo-
 hózata, mint már említettük, október 7-ikén, vasárnap
 kerül bemutatásra a *Vígyszínházban*. A párisi *Palais-
 Royal*-színházban felette nagy sikert aratott vig da-
 rabban a *Vígyszínház* vigjátéki személyzetének csak-
 nem összes tagjait foglalkoztatja. A bohózat szerep-
 osztása a következők:

Dufauret Jules	Góth
Lucienne, a neje	Kalmár P.
Laure kisasszony, Lucienne nénye	Nikó L.
Glafoissard	Vendrei
Clémence, a felesége	Haraszthy H.
Varasquette, ügyvéd	Fenyvesi
Thommerest Ernest, Dufauret barátja	Bihari
Coralie, divatterem-tulajdonosó	Hunyady M.
Etienne, a társa	Hegedüs
Liane kisasszony	Berzettei I.
Hőfehérke	Varsányi I.

A bohózatot *Heltai* Jenő fordította magyarra.
 Az új diszletek, *Benthim* Róbert főfestő felügyelete
 alatt, a *Vígyszínház* festő műtermében készültek. A
 szcenikai feladatok élettéljes megoldására, jelesül a II.
 felvonásban több előforduló nyílt változásoknak teljes

illuziót keltő lefolyására a rendezés kiváló gondot fordít. A bohózat iránt, a jegyek elővétele után itélve, rendkívüli érdeklődés mutatkozik.

A Várszínház megnyitása. A Várszínház hat hónapos szünetét ma nyitották meg Katona Bánk bányával. A budai törzs-közönség élénk érdeklődést mutatott és zajos tapsokkal üdvözölte a Nemzeti Színház tagjait, akik ma este a szezonot megnyitották. A legtöbb taps *Szacsavagnak* szökött, aki Peturt játszotta és erős, jellemzetes alakításával magasan kiemelkedett a szereplők közül.

Lindh Marcella a Gésákban. Lindh Marcella asszony e hónap 13-án, szombaton lép fel először a Magyar Színházban, a *Gésák* Mimóza szerepében. A művésznő ezt a szerepet úgy, mint annak idején Miss Halton, angol nyelven fogja játszani és énekelni. Az első előadásra már csak emeleti páholyok, zártszékek, kőrszékek és erkély-jegyek kaphatók. Az igazgatóság több rendbeli tudakozódásra tudomásul adja a közönségnek, hogy a Lindh-estekre előreváltott jegyek után elővételi díj nem számítatik.

A Magyar Színház új tagjai. A Magyar Színház igazgatósága *Báthori Gizellát* és *Matkovics Antóniát* a színház tagjai közé szerződtette.

A Szigligeti-Színház megnyitása. Nagyváradról jelent levelezőnk: A vidék legújabb színháza, a nagyváradi *Szigligeti-Színház* már teljesen elkészült és október 15-én megnyílik nagy ünnepességgel. *Somogyi Károly*, a színház igazgatója, ugyancsak szerencsés szezon elé néz, mert a közönség érdeklődése oly nagy az új színház iránt, hogy az összes páholyokat és csaknem az egész földszínt kibérelték. Az igazgató lelkes ambícióval készült az első szünetre, amely az első téli idény Nagyváradon, ahol azelőtt tudvalevően csak a nyári fából épített előadásokat. A tél folyamán színre hozza a fővárosi színházak legvonzóbb műsordarabjait, a kiváló magyar szerzők műveiből ciklusokat rendez, sőt operaelőadásokat is fog tartani. Ehhez a tartalmas programhoz persze erős társulat kell és *Somogyi Károly* nagyszámú gárdával állított be az új színházba. Társulatának főbb tagjai *Paulayné Adorján Berta*, a Nemzeti Színház művésznője, aki állandó vendég szereplésre van szerződtetve. *Somogyi Károlyné, Balázs Olga, P. Szép Olga, Batizfalvi Gizella, Szóhner Olga, Balláné Csiklérén, Orley Flóra, Forrai Ferike, Férfiak közül: Balta, Peterdy, Déry, Nyárai, Szilágyi, Gáthy, Könyves* és sokan a vidék jobb erői közül. — A színház megnyitó előadására *Sas Ede* prologusát *P. Adorján Berta* adja elő, utána *Várady Antal* előjátéka következik, majd a társulat *Hunyady Lászlót*, *Erkel* operáját adja elő. Az első két hét műsorán a *Kuruc farsang*, a *Görög rabslóla*, *Fernande* és *Mintaférfi* szerepelnek, amiket az udjónások hosszú sora követ. Legközelebb színre kerül *Rostand* híres drámája, a *Cyrano de Bergerac* is és az előadásra a darab meseteri fordítóját, *Ábrányi Emilt* is meghívják.

Mikado-jubileum. *Sullivan* operettje, a *Mikado*, a berlini udvari operában jubileumot ért a napokban. A híres operett egyfolytában ötven előadást ért meg.

A Magyar Színház Angot-reprize. A Magyar Színházban most folynak a színpadi próbák *Lecocq*-nak felelevenítésre kerülő *Angot asszony leánya* című operettjéből. A repriz, amelyben *Szojor Ilona*, a színháznak a külföldről hazaszerződtetett új primadonnája először mutatkozik be, mint értesülünk, október második felében lesz.

Schratt Katalin Svájoban. *Schratt Katalin* asszony, a bécsi Burg-színház volt ismert művésznője, aki oly feltűnést keltő módon vált meg a bécsi udvari színházról és az osztrák császárvárostaól, Svájoba utazott. A művésznő az egész telet ott fogja tölteni egy magaslati gyógyhelyen.

Komikus az államfogházban. A váci államfogház a napokban vidám lakót kap *Gyöngyi Izsónak*, a *Vigszínház* kedvelt komikusának, a személyében. *Gyöngyi* a mult évadban a vigszínházi műsoron kívül egy párban is közreműködött és pedig mint egyik szereplő fél s a törvényszéki kritika ezért négy napi államfogházat mért ki rá. A józsi művész október 8-án kezd meg a váci fogházban négy napra terjedő vendég szereplését.

Mozart-repriz Bécsben. A bécsi udvari opera feleleveníti *Mozartnak Così fan tutti* című operáját. A dalmüvet 1790. január 10-ikén adták először a Burg-színházban s azóta kilencvenöt előadást ért. Legutóljára 1891. december 10-ikén került előadásra.

Ritka igazgató. *Antoine*, a párisi *Theatre Libre* igazgatója, mint párisi újságok írják, megjajította a szerzők egyesületével szerződését s arra kötelezte magát, hogy ezután tizenkét százalék tantímet fizet a szerzőknek.

Az új weimari udvari színház. Az új weimari udvari színház, amelynek létesítéséről már tettünk említést, 1,500,000 márka költséggel épül fel. Ehhez az összeghez Weimar városa 300,000 márkával járul hozzá.

Királyné-asszony. Ez a címe *Schönthan* és *Koppel-Elfeld* német szerzők darabjának, amelyet csak egy vaktára kilencvenöt német színpad szerzett meg előadásra. A darab október 9-ikén kerül először színre a hamburgi új városi színházban.

Bécsi muzikusok kudarca. Röviden már megemlékeztünk arról a kudarcról, amely a párisi kiállításon játszó bécsi szimfonikus zenekart érte. A

bécsi muzikusok játszottak, de nem akadt, aki hallgassa őket. A zenekar tagjai, mint egy bécsi újság indískrént mondan elárulja, csak az osztrák-magyar konzulátus segítségével tudtak visszatérni az osztrák császárvárosba. Már akkor a mi cigányainkat mégis csak jobban szeretik Párisban!

Jászai Mari és Márkus Emília mellészobrai. A magyar színpad e két nagyságának mellészobrait az ismert Strobl-féle eredetiek után *Kis József* fiatal szobrász kisebb alakban is igen sikerülten megmintázta. A művésznők tisztelői bizonyára nagyon fognak örövendni a könnyen megszerezhető sikerült mellészobroknak, amelyek immár kereskedelmi forgalomba kerültek.

Olasz opera-stagione Berlinben. *Sembrich* Marcella hírneves operanékeső olasz társulata e hónap 20-ikán kezd meg előadásait az új berlini udvari operában. A berlini stagione befejezése után a művésznő Amerikába megy a társulattal, ahol az egész télen át játszi fog.

Novelli a Theatre-Françaisnek. *Ermete Novelli*, a nálunk is jól ismert nagy olasz színművész, *Flórensben* gyűjtést indított egy a párisi új *Theatre Français* épületére szánt bronz-emléktáblára. A szükséges összeg rövid pár nap alatt össze is gyűlt.

Sorma Ágnes Amsterdamban. *Sorma Ágnes*, az ismert német drámai művésznő, *Amsterdamban* megkezdte külföldi körútját. A művésznő *Nórvágra* kezdte meg vendégjátékait és írenetikus sikert aratott. *Sorma* asszony, minthogy három fellépésére az összes jegyeket előre elkapkodták, egy negyedik estével toldja meg vendégjátékait.

Duse berlini vendég szereplése. *Duse Eleonora* tegnap fejezte be hosszas berlini vendég szereplését, amely siker dolgában minden eddigi ottani vendégjátékát felülmúlta. Az olasz tragikát még nem ünnepezték egy a hideg berliniek, mint ezáltal. Legutolsó fellépése *Ibsen* darabjában, *Gabler Hedda*ban volt.

Talma utóda. *Talmának*, az egykor világhírű francia tragikusnak egyik leszármazója az orosz hadseregben szolgált kapitányi rangban. *Talma* kapitányt a cár nemesi rangra emelte s most a törzskarhoz van beosztva. A párisi *Gaulois* írja, hogy *Talma* utóda nemrégiben meglátogatta híres művész-ösének szülővároskáját, *Pois du Nordot*, ahol nagy szeretettel fogadták. *Claretie*, a *Théâtre Français* igazgatója különben előadást fog rendezni a *Françaisban* egy *Talma*-emlékszobor javára.

Chopin szobra. *Párisban* a *Luzebourg* kertjében október 17-én leplezik le *Chopin* mellészobrát. A szoborbizottság elnöke *Massenet*, a *Manon* komponistája, *Loubetet* is meghívta az ünnepélyre. *Loubet* kiltátsba helyezte megjelenését.

A tékozló fu reprize. A párisi *Bouffes-Parisiennes* felelevenítette *Wormsernek* A *tékozló fu* című zenés némajátékát, amelyet néhány évvel ezelőtt óriási sikerrel adtak elő a *Népszínházban* is. A némajátéknak reprizen is óriási volt a sikere.

A párisi színházak megdrágulása. A párisi színházak az utóbbi ötven év alatt nagy mértékben megdrágultak. A jegyek árai megkétszereződtek. A nagy operában 1849-ben 7 frank volt egy parkekülés, amelynek ára most 14 frank. A *Theatre Français*-ben ötől nyolcra, az *Opera Comique*-ben ötől tízre, az *Odeon*-ban háromról hatra szökkent fel a jegyek ára. S ilyen arányban drágult meg a többi színházak jegyeinek is az ára. Ilyen mértékben emelkedett azonban a színházak költsége is. Manapság egy színház egyetlen starja egymaga annyi fizetést élvez, amennyiből ötven évvel ezelőtt egy egész társulatot lehetett tartani. Ilyen körülmények közt persze nem lehet csodálkozni, ha a színházak is felszöktek a jegyek árára.

Német színház Posenben. A német császár nem ugyan tüzzel-vassal, de most már színház-segedelmével is dolgozik rajta, hogy elnémítesse lengyeleket. Egy berlini távirat jelenti, hogy a német kormányrendeletre legközelebb német színházat építenek *Posen*-ben, nem kevesebb, mint 1,200,000 márka költséggel. Csak aztán járjanak is a lengyelek a drága pénzen épülő színházba!

Sandrock Adél az An der Wienben. *Sandrock Adél*, a bécsi Burg-színház „előidőző” drámai hősnője, több hétre terjedő vendég szereplési szerződést kötött az *An der Wien*-színházzal. A művésznő október közepén kezd meg vendégjátékait.

Egy lengyel opera jubileuma. A varsói színházban érdekes jubileumot ünnek legközelebb abból az öletből, hogy *Mouinszon*-nak, a hírneves lengyel zeneszerzőnek, *Halka* nevű nemzeti operája *ötszázadik* előadását éri meg. A színház díszelőadást rendez ebből az alkalomból.

Német darab Olaszországban. *Lothar Rudolf* német írónak *Harleguin király* című darabja legközelebb *Turinban* fog színre kerülni. A darabot *Girolamo Rovetta*, a *beccelének* ismert szerzője, fordította olasz nyelvre.

A Temetrehívás a Telefon Hírműködésben. *Farkas Ödön* egyfelvonásos dalműve, a *Temetrehívás*, melyet ma este adnak először a m. kir. Operaházban, hallható lesz a *Telefon Hírműködés* összes állomásán is, s így a Hírműködés előzőit abban a helyzetben lesznek, hogy a premiért végig hallgathatják odahaza a lakásaikon is. A Temetrehívás után a *Zuleika* ballet zenéje is hallható lesz, majd az operai közvetítés végzetével a rendezés első felolvasás következik, s aztán 11 óráig az *Emke* kávéházából *Zöldy Marci* magyar szövegű hegedűjátéka lesz hallható a Hírműködés hangján keresztül.

A helyi nagyság.

Írta: *Barnay Lajos.*

A helyi nagyság az a színész, aki sosem jut ki a város határára, hanem mindig egyazon publikum előtt játszik és csak az előtt ér el sikert. A helyi nagyság rendszerint sok-sok év előtt lépett a színpadra. Fiatalságot, kellemes külsőt, beszédes szemeket, hajlékony termetet, csengő organumot és sokat ígérő talentumot hozott magával akkor és a színház vezetői, közönség és sajtó örömmel üdvözölték a fiatal művészt, akinek a jövője „a legszebb reményekre jogosított.” Igaz, hogy még félszeg, fületles és nem is szorgalmas, de majd letesz a hibáiról. Tessék csak figyelemmel kísérni, hogy „műértő közönségünk szemei előtt” hogy fog ez a tehetség kibontakozni.

És az ifjúsága megaranyozza a helyi nagyságnak az összes hibát és gyengeségeit, az egész világ hizeleg neki, különösen az asszonyok és leányok. A fiatal művész jövendő nagyságát leszámítolják, amikor minden fellépését élénk tetszés kíséri. Ez a tetszés viharossá fokozódik, ha némelyik nagyon is kritikus kedélyben ellenzéki hangulatot mer sejtetni. A fiatal leányok csodálattal és szeretettel tekintenek utána, ha az utóán végigmegy, a szerelmes levelek egész özőntet hordja neki a posta, megveszik az arcképet minden lehető és lehetetlen poseban, kalapokat, blouseokat, nyakkendőket az ő nevével neveznek, — az egész színpadi utját virágokkal és babérokkal szórják tele...

Az illető város közönsége és kritikája az idők folyamán annyira megszokja a helyi nagyság hibáit, hogy észre sem veszi azokat, mert annyira szerelmes az előnyös tulajdonságaiba. A kedve azután egyre öregszik, de azon a színpadon mégis a „sokat ígérő talentum” marad és megértém már azt is, hogy negyven-ötven éves színészekről mint sokatígérő tehetségekről irtak. Az ilyen helyi nagyság óvakodik attól, hogy vendég szereplni menjen. Többnyire elég okos arra, hogy a gyökerei erősségét és az ereje gyöngérségét lássa. Minek hagyja el a szilárd földet, amelyen siker kíséri egy kétes dicsőség reményeért?

A helyi dicsőség megdönthetőségének tudatában egyszer megpróbálkozott avval, hogy a magasba emelkedjék. Az ő szerepkörére kerestek valakit a fővárosban. Vendég szerepelt és a siker csodálatosképpen elmaradt. Gyengének, vidékiesnek, modorosnak találták és nem is szerződtették. Miért? Hija, a gonosz intrika! Az ellenséges sajtó! Nem udvarolt eleget! És a megfizetett klakk lehetetlenné tette és mert ő az általa annyira szeretett X. városka nélkül nem élhet a szerződést nem írta alá és örömmel tért oda vissza, ahol őt „megértik.” Aztán megint fog az esztendő néhányszor és meg is újul. Az „öregebb” szerepkörre megy át, ami azt jelenti, hogy az apaszerepek közül a leghálásabbakat kiválogatja. Senki se nézi, hogy van-e tehetsége ehhez a szerepkörhöz. Hiszen csak kell valamiképp foglalkoztatni ezt a kiváló színészt. Mert jaj volna az olyan igazgatónak, aki ezt az évek során át megkedvelt és szeretett művészt nyugdíjaztatni vagy elküldeni akarná. A társaságban is nagyon megkedvelték, mindig úgynevezett „kedves fiú” volt. Készségesen engedett a grófnő vagy a tanácsosné kérésének és szavalt a desszert után. Üzenetlenül és lelkesen. A dohányzószobában pedig mindig mond új meg új anekdotákat.

Ha valami idegen kerül a színházba, csodálkozva tekint meg körül, ha hallja a közönség tomboló tapsolását, vagy hogy az embereket neveltükben az ülőhelyeikről majdnem lefordulni látja. A foyerban pedig nem hisz a füleinek, amikor a „mesés” alakítást hallja dicsérni. Ami nem esoda. Mert nem tudja az elmult évek értékét és csak a gyenge művészetet látja, nem azt az istenaldott művészt, aki a „közönség kedvence” lesz és marad.

A helyi nagyságok nagyságát a helyi kicsinységek fokozzák.

MŰVÉSZET.

□ **Segantini emlékszobra.** *Segantinének*, a halhatatlan olasz festőművésznék szülővárosában *Areoban* emlékszobrot állítottak. Az eddigi gyűjtés mintegy tizenhárom ezer lírát eredményezett, amely összeghez Milano város 4000 lírával járult. Ezt az összeget azonban nem az arcai szoborra fordítják, hanem egy emlékkő költségre, amelyet Engadinban állítanak fel, ahol a mester tavaly szeptemberben elhalt. S így kérdéses, vajjon a megfoglyott összegből elő lehet-e teremteni egy *Segantini* hatalmas művészetéhez méltó emléket.

□ **Női festőkislat.** *Boemm* Ritta ismert festőnő festőkislatát nyitott hölgyek számára *Kmetty*-utcai műtermében. Beiratkozni bármikor lehet a művésznő műtermében.

□ **A Munkácsy-szoboralap javára a Múcsarnoknál** bejelentett adományok összege a legutóbbára kimutatott 17.740 korona 24 fillérel együtt 23.497 koronára rug. Ebből az összegből 2081 korona 93 fillér a művészek adománya.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

□ **A Magyar Történelmi Társulat** ma délután ülést tartott *Pauler Gyula* elnöklése mellett. — *Illésy János Balassa Bálint és a zólyomiak* címen tartott felolvasást.

Balassa Bálint Zólyomban tartózkodott, amíg öcsösével és nagybátyjával, *Balassa András*sal az örökségben osztozkodott. Régi erószakos természetű itt is kiütr. A békés polgárokat sértette, a szép asszonyokat pedig hol szép szóval, hol erőszakkal hódította. A zólyomi tanács ezek miatt panaszt tett a királynál, amiről Balassa Bálint értesülve, az 1583-ban tartott zólyommegyei közgyűlésen a zólyomi bírót megidézette. A bírő nem jelent meg. Balassa pedig a gyűlésen szokatlan kemény szavakkal kelet ki a rágalmak ellen s fenyegetőzött, hogy még gonoszabban fogja magát viselni. A dolgnak aligha lett komolyabb folytatása, mert Balassa még abban az évben a javulás útjára tért, amennyiben bírót vette az ukolatesztvért: Dobó Krisztinát.

Bekeffy Remig olvasta föl ezután *Ortway Tivadarnak* értekezését a *Posonyban nemrégiben talált Szent László szobróról*.

□ **A természettudományi társulat** állattani szakosztálya e hó 5-én, pénteken, este 6 órakor a műegyetem állattani intézetében (Eszterházy-utca 1.) ülést tart. Tárgyai: *Horváth Géza*: a) A magyar fauna keletkezése, b) A japán entomológiai irodalomról. Bemutatással. 2. dr. *Lendl Adol*: A keresztes pók mustrázata. 3. *Szilády Zoltán*: *Pieloty R. Die Hydradeniden Deutschlands* munkájának ismertetése.

□ **A belvárosi plébánia-templom.** *Geley József* könyvet írt a belvárosi plébánia-templomról. Hiteles adatok alapján elmondja a templom történetét, reprodukálja rajzban Mátyás-korabeli domborműveit, mindvégig amellet kardoskodva, hogy a templomnak nagyon csekély műbeese van, tehát le kell bontani. Véleményét oly meggyőzően fejtegeti, hogy érvelése hasznára fordíthatja a löváros tanácsa is, ha majd előterjesztést kell tennie a templom lebontása iránt. Mert hogy ez a templom sokáig fenn nem állhat, mindenki előtt világos, talán még azok előtt is, akik nem szívesen látják a régi Pest pusztulását.

□ **A Olcsó Könyvtár legújabb kötetel.** A Gyulai Pál szerkesztésében megjelenő Olcsó Könyvtár hova-tovább eléri 1200-ik számát. Korrekt szövege, tiszta és választékos nyomása legbecsebb e fajta könyvtárrá teszik, ameyre már nagy választéknál fogva is mindig érdemes közzösméügnk figyelmére. Legújabbban Arany, Petöfi, Tompa, Vörösmarty és Shakespeare munkájának közlést vette fel sorrendjébe. Ezúttal Arany Jánostól, Murány ostromát, Petöfi János vitézt közli. Érdekes köteke a vállalatnak Goethe Faustjának II. része, Váradí Antal fordításában. Az orosz regényirodalom egyik legkiválóbb termekével *Patapenkó N. J.*: *Szerelm című regényével* van képviselve, melyet *Ambrozovics Dezso* fordított le.

EGYESÜLETEK.

(Az Eötvös-alap közgyűlése.) Az Eötvös-alap tanítóegyesület ma délelött kilenc órakor tartotta közgyűlést a Wesselenyi-utcai elemi iskola dísztermében. A gyűlést a *Ferenc József* tanitók házának növendékei a himnusz emléklésével nyitották meg. Ezután *Lakits Vendel* elnök mondotta el előnki beszédét, amelyet a király névünnepe alkalmából ő felsége ötletésével fejezett be. Ezt ismét a Tanitók Háza növendékeinek éneke követte. *Lakits Vendel* elnök ezután előadta, hogy az iskolaiügy kormány fölszólítására a közgyűlésnek formális beleegyezését kell adnia ahhoz, hogy az egyesületnek Szentkirályi új. 47. számú háziát az államnak örök áron eladja. Egyuttal alkalmá lesz a közgyűlésnek kikötni, hogy az állam tulajdonába átmenő tanitók háza mindenkor csak a tanitók fiainak internátusa céljaira használható. A közgyűlés megadta a fölhatalmazást és az egyesület egyik al-elnökét bízta meg a szerződés aláírásával. *Peterffy Sándor* bejelentette, hogy a budai oldalon huszonöt egyetemi hallgató számára, a pesti oldalon pedig hetvenhat egyetemi hallgatónak, egytől-egyig tanitók fiainak hajlandók a vendéglősök egész évén át déli étkezést adni. Az Eötvös-alap a folyamodó egyetemi hallgatók közül meghatározta azokat, akik ebben a jótéteményben részesülni fognak. Megválasztották tiszteleti tagnak *Fabry István* nyugalmazott tanárt, a ki nek nagy érdeme vannak az iskolaiügy terén s ezzel a közgyűlés véget ért.

SPORT.

□ **Nemzetközi birkóverseny.** Az érdeklődés folyton fokozódik a díj-birkózás iránt; ma ismét megszaporodott közönség előtt folytatták a birkózó crackek a mérkőzést. Összesen öt pár került ma össze. *Hitzler* szép küzdelem után 8 perc 7 másodperc alatt verte *Robertot*, a fiatal olaszt, akiével hasonló sorsa volt tegnapi legyőzőjének és honfitársának, *Raicovicinek* is,

mert öt meg a francia *Lassartesse* győzte le 4 perc 12 másodperc alatt. Majd *Muldon-Fengler* terítette le 3 perc alatt *Webert*, s ezután következett a mai leg-hosszabb mérkőzés: *Burghard* küzdelme *Piebesszel*. 26 perc 35 másodperc kemény tusa után *Burghard* lett a győztes. Végül *Van der Berg* terítette le *Poiréet* 8 perc 5 másodperc alatt s ezzel befejeződött a mérkőzés mai napja. Holnap este folytatják a küzdelmet.

Őszi löversenyek.

(Hatodik nap.)

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, október 4.

Sok viszontagság, millió letérés után végre egy mosolygó versenynap, amikor nemcsak „fogad” az ember, hanem pénz is lát a drágán szerzett ticketekért. E mellett még gyönyörűek a versenyek is, maga a Lovaregyleti-díj legjobb hároméveseink találkozója. A Legernek csaknem egész földje találkozott a startjánál: *Attila, Polónius, Kartal, Sobri, Boldog*, s kívülük még *Felemás* indult, báró *Königswarternek* egy szép sárgája, mely régóta pihen már *Karlsbadban* szerzett babérain. Most, hogy hosszú idő után megint futott, nem volt iránta valami nagy bizalom, pedig *Gara-bonczás* esete elég ékesen intő szó lett volna a fogadóknak, hogy *Felemás* és *Adamst* ne hagyják figyelmen kívül. Amde ő helyette *Attila* és *Sobri* volt a kegyelt, az előbbi nagy terhe dacára, *Sobri* kis terhe révén s egyébre alig is fogadtak nagyobb összegekben, mint ő rájuk.

A verseny lefolyása szép volt, méltó a hajdan kori Nemzetközi díjakhoz. *Kartal* rotont start után az ébre Morgannal s a vitoronynál, sőt még ezután is ugy látszott, hogy az amerikai most is csodát művel és klasszikus versenyt visz el ezzel a közepszerű lóval. Csakhogy az egyenesen már a nyomába került a korláthoz közel *Felemás*, a külső pályán pedig *Attila* s köztük elég izgalmas küzdelem kezdődött. *Kartalnak* gyorsan vége lett, *Attila* ellenben könnyen látszott menni s már ott is termelt *Felemás* mellett. Csakhogy *Adams* nem hagyja magát s *Felemással* végül elég biztosan nyerte a versenyt. *Sobri*, melyet súlyos baleset ért — *Boldog* ugy rágaloppozott a lábára, hogy súlyosan megsebesítette — *Kartallal* holtversenyben harmadik. *Attilának* mai futása után meg kellett volna nyernie a Legert.

Morgan ma ujra két győztest lovagolt, olyan lovakon, amelyeknek igen kevés volt a nyeresi chanceuk. *Trappisttal*, egy gátversenyben szerepelt heréllel könnyen vert elég jó társaságot, *Satanellával* pedig a kétéves versenyt nyerte meg.

A mai eredményeket itt adjuk:
I. Welter-Handicap. Távolság 1200 méter. Díj 3000 korona. *Blaskovich E. Felleg II*-je (Segrott) és *Üchtritz Zs. Pythia* (Slack) holtversenyben első, *Elluci* (Wilton) harmadik. Aztán *Prodige*, *Fille*, *Szomorru*, *Reducer*, *Barmikor*, *Hardy*, *Tiamo*, *Cabbage rose* és *Du nur*. Itélet: Holtversenyben első, 1 1/2 hosszal harmadik. Totalizátor: 10:36 (Felleg II), 10:34 (Pythia). Helyrefogadások: 50:108 (Felleg II), 50:114 (Pythia) és 50:150 (Elluci).
II. Nyeretlenek versenye. Távolság 1600 méter. Díj 3000 korona. *Dréher A. Trappista* (Morgan) első, *Dumántul* (Black) második, *Antonius* (Adams) harmadik. Futott még: *Faust*, *Buluwayo* *Sieh dich vor*, *Irroy*, *Pas de quatre*, *Cava canti*. Itélet: Öt hosszal igen könnyen első, rövid tejhosszal harmadik. Totalizátor: 10:65. Helyrefogadások: I. 50:82. II. 50:80. III. 50:72.

III. Lovaregyleti díj. Távolság 2800 méter. Tiszteletdíj 3000 korona értékben és 16000 korona a győztesnek, 2000 korona a másodiknak, 1000 korona a harmadiknak. Báró *Königswarter Felemása* (Adams) első, *Attila* (Park) második, *Kartal* (Morgan) és *Sobri* (Cleminson) holtversenyben harmadik. Futott még: *Polonius*, *Boldog*. Itélet: Küzdelem után 1 hosszal első, 1 1/2 hosszal holtverseny a harmadik helyre. Totalizátor: 10:63. Helyrefogadások: I. 50:150. II. 50:90.

IV. Kolenföldi díj. Távolság 1400 méter. Díj 3000 korona. *Báró Rotschild N. Patrizierinje* (Hyams) első, *Corsica* (Wilton) második, *Antonius* (Adams) harmadik. Futott még *Tippu-Tipp*, *Zsuzsi*, *Parisier*. — *Biröi* itélet: 4 hosszal igen könnyen első, 3 hosszal harmadik. Totalizátor: 10:27. Helyrefogadások: I. 50:88. II. 50:110.

V. Kétévesek eladóversenye. Távolság 1000 méter. Díj 2000 korona. *Sényi S. alezredes Satanellája* (Morgan) első, *Hamamelis* (Wilton) második, *Liszt Ferenc* (Hesp) harmadik, futott még *Csitt*, *Strohleuer*, *Előre II*, *Peregrinus*, *Alfalfa*, *May's Slave* és *Aspic*. Itélet: 1 hosszal könnyen első, 2 hosszal harmadik. Totalizátor: 10:47. Helyrefogadások: I. 50:80, II. 50:146, III. 50:238.

VI. Nyeretlen kétévesek eladóversenye. Díj 2000 korona. Távolság 1000 méter. *Gröf Trautmannsdorff L. Sandya* (Mándi) első, *Széküti* (Lovász) második, *Mr. John* (Csuvar) harmadik. Aztán: *Ilaberék*, *Derü*, *Csupor*, *Rikkants* és *Pium Cake*. Itélet: három hosszal igen könnyen első, 4 hosszal harmadik. Totalizátor: 10:40. Helyrefogadások: I. 50:76, II. 50:118, és III. 102.

Nyílttér.

TILLER MOR és TARSA
 cs. és kir. udv. szállító új és fényes
EGYENRUHAKÉSZÍTŐ-ÜZLETE
 Budapest, Váci-utca 35. az új hid közelében
MEGNYILT
 Régi üzletünk *Károly-kaszárnya* is úszomban nyár.

Mohai ÁGNES forrás
 hazánk legszénsavdusabb természetes savanyuvize.
 Tiszta kellemes asztali és borviz.
 Budapest főváros részére
 külön háztartási töltés
 olcsóbb a szódaviznél
 1°/₁₀ liter palack 36 fillér, üres palak visszavételé ára 8 fillér.
 Kapható minden fővárosi fűszerkereskedésben.
 Főraktár:
ÉDESKUTY L. ásványvíznagykereskedés
 cs. és kir. udvari szállító Budapestben.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Az új koronaügyész-helyettes első szereplése.** A Kuria mai nyilvános lötárgyalásán szerepelt először *Szerényi Kálmán*, az újonnan kinevezett koronaügyész-helyettes. *Csintalan Benő* s egy furfangos hetényi paraszttolvaj bünpöre került tárgyalásra. A vádlott bundát lopott, azonkívül megcsalt a komáromi vásáron egy becsületet csizmadiát. A bunda gazdája hamarosan ráakadt *Csintalanra* s a komáromi törvényszék *harmadfeleli fejjegyzésként* mért ki rá. A györi tábla az ítéletet két esztendőre szállította le. A védő ez ellen semmiségi panaszsal élt, amelyet ma tárgyal a Kuria negyedik büntetőtanácsa, *Naményi bíró* előadása mellett. A Kuria az új koronaügyész-helyettes indítványának meghallgatása után a semmiségi panaszt elutasította.

§§ **A kártyások.** *Martinka* *Mátyás* éjjeli ör addig kártyázott *Muzsik* *Józseffel*, mígnem elvesztette kártyán az óráját és láncát. *Martinka* busult a dolgon, mígnem avval vigasztalta meg valamelyik jó barátja, hogy *Muzsik* hamisan kártyázott. *Martinka* visszakérte az óráját, de *Muzsik* az óra visszaadása helyett kirugta a partnere fogát, mire aztán *Martinka* revolverből háromszor rálőtt *Muzsikra*. A lövések nem találtak, de *Martinka* ma *szándékos emberölés kísérlete* miatt törvényt állott az esküdtbírság előtt, ahol avval védekezett, hogy ő örvédelemből lövöldözött.

Déli egy órákor a bizonyítási eljárás dr. *Makara* *Lajos* törvényszéki orvos szakvéleményének meghallgatásával véget ért s a kérdések feltevése következett. Ekkor az elnök a tárgyalás folytatását délután 3 órára halasztotta el. Az esküdtkehez intézendő 10 kérdés végleges szövegének felolvasása után délután 4 órakor a perbeszédre került a sor. Az elnök resumé után az esküdték esti fél 6 órakor tanácskozásra vonultak vissza *Horváth Lajos* vezetése alatt.

Másfélórai tanácskozás után hozták meg az esküdték verdiktjét, mely a vádlottat a *Muzsik* *József* ellen elkövetett szándékos emberölés kísérletének büntette alól felmentette. A súlyos testi sértés bűntettében bűnösnek mondották ugyan ki, de egyuttal azt is kimondták, hogy eselekményét, tulépve a jogos örvédelem határait, ijedtségében követte el, egyzóval, hogy ezért a eselekményéért nem büntethető.

A *Hornýk* *Ferenc* rendőr sérelmére elkövetett szándékos emberölés kísérletének büntette alól szintén felmentették, s csak a hatóság elleni erőszak bűntette miatt egy évi lötörtne ítéle, melyből két hólnapot kitöltötnek vettek. Az ítélet jogerős.

§§ **Az orfeum-tulajdonos bünpöre.** A budapesti büntető törvényszék vádatáncsa *Herzmann* *Károly* volt orfeum-tulajdonost kaució-sikkasztásért vád alá helyezte s nyomban lecsukatta. A vizsgálat majdnem két évig tolt *Herzmann* ellen, melynek befejezése után, a múlt héten összeült a vádatáncs s az ügyész indítványára a zárt tárgyalásra megidézte *Herzmann* is. A vád-

határozat kihirdetése után az ügyész Herzmann letartóztatását kérte. A vádanas le is tartóztatva a vádlottat, a királyi tábla azonban ma dr. Vásonyi Vilmos főelbeszérére elrendelte, hogy Herzmann nyomban szabadon bocsássa.

§§ **A Széchenyi-szobor ügye.** A Svábhegyről ellopott Széchenyi-szobrot ma szállították Bécsből Budapestre s egyenesen a törvényszéki épületbe vitték. A szobor fején sérülések láthatók. A lopás ügyében Drill Béla vizsgálóbíró vezeti a vizsgálatot.

TÁVIRATOK.

Pétóvár, október 4. Miklós cár tegnap Livádia-ban fogadta a rendkívüli olasz követtséget, Ferrero tábornokot, Fadini őrnagyot, a király sárnyegédét és Solaro di Borgo hadnagyot. Ferrero tábornok átnyújtotta Miklós cárnak Viktor Emánuel király levelét melyek trónralépésének és Umberto király halálának notifikációját tartalmazza. A kiballgatás után a küldöttség tagjait bemutaták a cárnak. Este nyolc óra körül diszebb volt, amelyen Miklós cár felköszöntött mondott Viktor Emánuel királyra.

A perzsa sah Sztambulban.

Konstantinápoly, október 4. A perzsa sah ma délután elutazott. Elutazása előtt a sah a szultánnal bucsu látogatást tett, amelyet a szultán viszonzott.

Az angol választások.

London, október 4. Eddig 248 kormánypárti, 57 liberális és 45 ir nacionalista képviselőt választottak meg. A kormánypárt 6 kerületet nyert.

A pápa.

Róma, október 4. A pápa ma több bibornok és vagy husz püspök kíséretében a Péter-templomba ment, hogy a Stuttgartból, Svájból, Spanyolországból, Argentiniából és több olasz tartományból való zarándokokat fogadja. A szentatya a körülbelül 20.000 főnyi tömeg, akik között 15.000 zarándok volt, lelkes ovációkban részesítette.

A délafrikai háború.

Bloemfontein, október 4. (Reuter.) Szeptember 29-én Dewettendorpnál ütközet volt, amelyben egy boer kommandó, mint mondják, Dewett hadseregének egy része, amely Pretorius parancsnoksága alatt állott, visszaverett.

Tolvajok a Vatikánban.

Róma, október 4. Ma reggel tette meg a Vatikán a lopás ügyében az olasz rendőrséghez az első jelentéseket és közölte az első nyomozás eredményeit. Az ellopott járadék-cimlek értéke 357.310 lirára rug, amiből 75.110 lira értékű amerikai, a többi pedig olasz értékpapir.

Andrup expedíciója.

Kopenhága, október 4. Andrup hadnagy ma délelőtt az „Autarik“ nevű hajón egész expedíciójával az itteni kikötőbe érkezett. Az expedíció július 18-ától szeptember hó 2-áig a Cap Daltonnál (69°28' északi szélesség) egészen az Agga-szigetig (67°24' északi szélesség) terjedő eddig teljesen ismeretlen vidéket kutatta ki és arról térképeket készített. Az „Autarik“ szeptember 11-én Tasinsaba érkezett, ahonnan az egész expedíció, amely jelentékeny gyűjteményeket hoz magával, szeptember 18-án hazafelé vitorlázott.

Kurd rablók garázdálkodása.

Konstantinápoly, október 4. Erzerumi újabb jelentések szerint az orosz főkonzulátus ügyvivője, akinek kíséretében volt a plumeri kajmakám is, vagy 100 kurd által megtámadott. Az ügyvivő kíséretéből három embert megöltek és kettőt megsebesítettek. Az ügyvivő sérületlenül Erzinghianba érkezett. Az ottani hatóságok intézkedéseket tettek, hogy a kurdok által elrabolt podgyászt és lovakat ismét előkerítsék. Sinovjev orosz nagykövet jegyzéket intézett a portához, amelyben hangsúlyozza a kurdok engedetlenségének sajnálatos következményeit és energikus intézkedéseket követel a vétkesek megbüntetésére.

Harc az asantikkkal.

London, október 4. A Morning Postnak jelentik Kamusziból e hó 1-éről: Wilcox ezredes szeptember 30-án egy osztály asantira bukkant, akik egy mély kutban a bokrok közt erős állást foglaltak el. Két sikertelen kísérlet után a harmadik támadásnál elűzték az ellenséget. A falvakat elhagyva Wilcox ezredes csapatai közül 21 ember elesett és 5 tiszt megsebesült.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, október 4. (A Budapesti Napló telefon-jelentése.) A külföldi piacokról nem érkezett olyan jelentés, amely az itteni tőzsdét észökkélt volna s ennek hiányában, továbbá a nagy részvétlenség következtében az üzlet teljesen csöndes volt. Eleinte csak

elvétele volt egy-egy kötés rozsbán, amelynek irányzata a megszilárdulás felé hajlott s árfolyama zárlatkor a tegnapielőtti magasságon állott. Később buzában és tengeriben is volt néhány üzlet; e cikkek árai változatlanok maradtak. Zab üzlettel volt s két fillért vesztett. Buza észre 7.78, tavaszra 8.24, rozs észre 7.58—7.57, rozs tavaszra 7.89, tengeri szeptember-októberre 6.77, május—júniusra 5.44—5.45—5.44 koronán kelt. Egyebként jegyeztettek: Rozs észre 5.65—5.66, zab tavaszra 5.85—5.86 koronán. Felmondottak 2500 métermázsza búzát és ugyanannyi rozсот. Majdnem teljesen megakadt az üzlet a készárúk piacán is. Buzában, amelynek árfolyama nem változott, de irányzata lanyhult, egyes kisebb eladások történtek, így 77 kg. 7.20 K. Kapuvárról. Zárliatkor maradtak: Rozs észre 7.60, tavaszra 7.90, tengeri május—júniusra 5.43, zab észre 5.63—5.65, zab tavaszra 5.83—5.85 korona.

New York, október 4. (Terménytőzsde.) (Zárlat.) Gyapot: New Yorkban helyben 10.7/8 (10.7/8). Nov-re 10.03 (10.—). Januárra 9.91 (9.86). New-Orleansban helyben 10.1/4 (10.1/4). — Petróleum: Stand white New Yorkban 7.45 (7.55). Stand white Philadelphian 7.40 (7.50). Refined in Cases 8.75 (8.85). Credit Balances at Oil City 1.10 (1.12). — Zsír: Western steam 7.80 (7.90). Rohe és Brothers 8.10 (8.15). — Tengeri irányzata gyenge. Októberre 46.1/2 (46.2/8). Decembebre 42.1/4 (42.1/2). Májusra 41.1/4 (41.1/2). — Buza irányzata tartott. Piros 63-i helyben 82.1/4 (81.1/4). Októberre 80.1/8 (80.3/8). Decembebre 83.1/4 (82.1/8). Márc-ra 86.1/8 (85.1/8). Májusra 86.1/8 (86.1/8). Gabona szállítási díja Liverpoolba 4.— (4.—). — Kávé: Jair Rio 7. sz. 8.1/4 (8.1/4). Okt-re 7.10 (7.15). Decembebre 7.25 (7.20). — Liszt: Spring Whea. clears 2.80 (2.80). — Cukor: 4.1/2 (4.1/2). — On: 29.25 (29.77). — Réz: 16.1/8 (16.1/8). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, október 4. (Terménytőzsde.) (Zárlat.) Buza irányzata tartott. Októberre 77.— (76.3/4). novemberre 77.1/4 (77.1/2). Tengeri irányzata gyenge. Okt-re 40.— (40.1/2). — Zsír: Okt-re 7.27 (7.23). Novemberre 7.27 (7.42). — Szalonna short clear 8.55 (8.55). — Sertéshus: Októberre 13.10 (12.15). Decembebre —.— (—.—) — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

K. L. Győr. A tényállás az, hogy ön szerelmes egy lányba s a kisasszony is szereti önt. Házaság azonban mégse lehet a kölcsönös szerelemből, mert a leánynak beteges öreg anyja van, akit a világ semmitéle férjijáért se akar magára hagyni. Ön pedig úgy nem házasodik, hogy anyóst vigyen a házához. Tő-lünk pedig azt kérdi, hogy hogyan lehetne ezeket az ellentéteket úgy kiegyenlíteni, hogy mindenkinek megelégedésére végződjék a dolog.

Sehogyan. Önnek is, meg a szerelmesének is rendelkezés az álláspontja. Legalább is nem az, a mire az önk helyében minden igazán szerelmes férfi és leány helyezkednek. A szerelem tudniillik olyan hatalmas erő, amely meg kell hogy lamíson minden régi köteleket, még a vérszerintit is. Ez természetes is. Azok a kamrák, amelyekbe el kell szállásolni egy kis vonzalhat, nem sokasodtak meg, a szív nem lett nagyobb. A szerelem tehát az egyéb érzelmek rovására hódít magának tért az emberben. S az ilyen szerelem az igazi. Önöz, minden egyéb érzésekkel szemben rideg, csak magának és magáért él. Hogy az ön kisasszonya ráér gondolkozni azon, hogy a mamájánál maradjon-e, vagy önnel menjen, az azt bizonyítja, hogy jó gyermek. Hogy pedig az anyjához ragaszkodik első sorban és nem önhöz, az annak a csahatatlan jele, hogy nem szerelmes, vagy legalább is nem önbé szerelmes. Majd jön talán valaki, akivel a világ végére is elmenne — az anyja nélkül. Az lesz az igazi.

Es ön se szerelmes. Hiszen olyan realisan beszél mint egy kupec, holott a szerelemben úgy bele szokott esni az, aki igazán beleesett, hogy a feje bubja se látszik ki belőle. Ilyenkor szokás a szent örütségeket elkövetni, ön pedig kiszámolja a mellénye gombjain vagy a könyvein alapján, hogy az áldoztatban a házaságot illetőleg meddig mehet el. Az anyóság már nem. (Sok rossz anyósviccet olvashatott.) Pedig hát vannak előnyös oldalai is az anyós-tartásnak. Például ha színházba akarnak majd menni, az anyós vigyáz a gyerekekre. Az anyós, az átkozott, tejeskék melegit nekik, hogy ne korogjon a gyomrocskájuk. Hasznat lehet venni itt-ott. Még sok esetet tudnánk felsorolni arra, hogy mikor de a világrt se akarjuk elítélteni önt a meggyőződéséről. Ha ön ilyen alapos számításkra képes a szerelem mámorában, akkor van önnek magához való esze. Nem kell kölcsön kérnie a miénket.

Ne házasodjanak össze, úgy nem érdemes. Várjanak mind a ketten. Majd elkövetkeznek öneik egy más leány és a kisasszony számára is egy másik férfi, akivel szemben nem lesznek olyan okosok. Ugy szép a szerelem tudniillik, ha mentől bolondabb. (Th.)

S. B. Izabella-utca: Azt a cikket a főszerkesztő írta.

Napirend.

Naplár: Péntek, október 5. — Római katolikus: Placid vt. — Protestáns: Placid. — Görög-orosz: (szeptember 22.) Foka pk. — Zsidó: Tisri 12. — Nap két: 5 óra 49 percek. — Nyugszik: 5 óra 14 percek. — Hold két: reggel 3 óra 21 percek. — Nyugszik: éjféltután 1 óra 38 percek.

A kereskedelmi miniszter fogad délután 4 órakor. Az osztályosorszáki huzda délelőtt 9 órakor.

Prezrière az Operaházban, este 7 órakor.

Honvéd fellelővárosi szemle reggel 9 órakor a Ferenc József lakanyában. Első honvéd gyalogezred 1889., 1890., 1891. évfolyambeli legénysége.

A főváros pénzügyi és gazdasági bizottságának ülése délelőtt 10 órakor.

A főváros középítési bizottságának ülése délután 4 órakor az Ujvárosban.

Nemzeti Múzeum. Régiségár nyitva délelőtt 9 órától délután 1 óráig. — Többi tárai 1 korona belépődíj mellett tekinthetők meg.

Országos Képtár az Akadémiában, nyitva délelőtt 9 órától 1 óráig.

Iparművészeti múzeum zárva. Magyar kereskedelmi múzeum és házipar kiállítás a városligeti iparcarnokban délelőtt 9 órától 2 óráig.

Teknológiai Iparmúzeum nyitva délelőtt 9 órától 1-ig és délután 3-tól 5 óráig.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körút 19.) nyitva délelőtt 9—1 óráig.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térképgyűjteménye (II. Oszlop-utca) nyitva délelőtt 10—1-ig.

Akadémiái könyvtár nyitva délután 3—7-ig. Múzeum könyvtár nyitva d. e. 9—1-ig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 3—8-ig.

Közlekedési múzeum a Városligetben, nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 3 órától 5-ig.

Iparművészeti múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 10—12 óráig és este fél 7 órától fél 9 óráig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság: VII. kerület Kerespesi-ut. 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Tudakozó osztály és kereskedelmi szakkönyvtár VII. Kerespesi-ut. 22. sz. Hivatalos órák délelőtt 9—12 óráig és délután 3—5 óráig. A hazai termékek állandó kiállítása, (a Keleti mintatár és kereskedelemtörténeli gyűjtemény, továbbá a házipari kiállítás, melyben az üzletvezetőség árusításokai is eszközöl) a városligeti iparcarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 2 órától 4 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvenytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Szórakozó helyek.

Hanusz kávéház Király-utca sarkán, esténként a magy. kir. honvéd zenekar hangversenye.

Ehm János éttermeiben Nemzeti Színház épület minden este Banda Marci és fia hangversenye.

Putzer György éttermeiben Deák-tér, minden este Schreier hegedű-hangversenye.

Somossy Orfeum. Edeu színház.

Ferenczi kávéház. Csóka nemzeti zenekarának hangversenye.

Folles Caprice esténként új műsor.

Tatra kávéház Király-utca Tordajo női zenekarnál hangversenye.

Othón kávéház minden este 8 órakor Banda Marci veje Dajna Balogh Rudi hangversenye.

Hazám kávéház. Horváth Jancsi jeles zenekaránál hangversenye.

Erdélyi minta vendéglő. Dalszínház-utca a főváros közönség találkozó helye.

Monopol kávéház Váci-körút 37. minden este Olál Sándor zenekarának hangversenye.

A
Budapesti Napló
részére
Apró hirdetéseket
és
Előfizetéseket

elfogadnak a következő lapelárusító helyeken:

Breuer Nővérek, Teréz-körút és Podmaniczky-utca sarkon.
Adler Leona, Lipót-körút.
Pösch József, Váci-körút 80.
Orv. **Véber** Vimosán, Váci-körút 15.
Feldmann Mórné, Marokkói-utca 1.
Fölsch Otóda, Dorottya-u. 2. Magy. királyi szálló.
Kürthy Kálmánné, Harmincad-utca 1.
Weitzsaeckfeld Jakab, Király-utca 1.
Hedlich Szidónia, Király-utca 59.
Béni Józsefné, Andrassy-ut 50. Oktogon.
Deutsch Miksa, Andrassy-utca 33.
Schaeffer Mórné, Dob-utca és Károly-körút sarkon.
Sopronyi V., Dobány-nagytőzsde, Kerespesi-ut 1.
Orv. **Hallada** Anna, Múzeum-út 10.
Szántó Mór, Kezscsméti-utca és Káiny-tér sarkon.
Deutsch Julia, József-körút 20. Baross-utca sarkon.

KÜLÖNFÉLÉK.

A kis dal.

A kis dal minden szívben megterem,
Ha bekopog a csalfa szerelem,
Vagy hogyha éri bánat, szenvedés,
De verse önteni a szó kevés.

Keressük gyakran, s nem lelünk szavat,
Hogy dalba öntsük, mi bennünk fakad.
Vagy rejtjük, hogy ne tudja a világ
A sok csapást, amely szívünkbe vag.

S horjúk lelkünk mélyén egy éltén át
A sok, sok édes-bús melódiait;
Szívünkbe rejtve, ott zsihong, rezeg,
S nem tudja soha senki, senki meg.

Miként a rab a börtön mélyiben,
A dal szabadba vágyik, nem pihen.
S mi küldenők a nagyvilágba ki,
S nincs szó, hogy vinnék röpke szárnyai.

S keblünkben hordjuk egy-egy életet,
És kivülről nem éri senkiesem.
Óh, mennyit szenved ezalatt a szív
Míg egyszer a halál pihenni hív.

S ha meghalunk sok baj s öröm után,
Szétporlunk és a dal marad csupán.
Szívünkben nő, sírhalmunkon fakad,
Virágozik s fakaszt friss galyakat.

S ki gyönyörök közt élt, ha sirba száll
Sárgulva leng felette a fűszál.
S ki éltén át csak túrt és szenvedett,
Egy róza hajt ki porai felett.

Feleki Sándor.

— **Heléna olasz királynéről.** A *Corriere d'Italia* érdekes intimításokat közöl Helénáról, az olaszok új királynéjáról. Most már nem franciául társalog olasz látogatóival a királyné, mert már kifogástalanul tud olaszul. Valósággal bámulatos dolog, hogy nagy akaraterejével mily gyorsan sajátította el új hazája nyelvét. Ha a királyról beszél, mindig hozzátessi: *mio marito* (a férjem), s ha néha csak *Viktornak* hívja őt, akkor azonnal kijavítja: ő felsége a király. Egyébiránt ugyanígy van ez a király beszédében is, ő is mindig csak a feleségéről szól, s csak nagy ritkán nevezi őt hidegen: királynénak. A montenegrói fejedelemségy, mióta olasz királyné lett, gyakran adott sajnálkozásának kifejezést a fölött, hogy nem lakhatik már férjével a pótiikus *Monte-Christo* szigeten és szűkebb körben gyakran panaszkodik, hogy éppenséggel nincs kedvére a feszes római élet. Viktor Emánuel király lelkén hordja neje kívánságát és el is határozta, hogy diszes kastélyt építtet, hol azután az uralkodás gondjaitól távol évenként néhány hetet csakis

a családjának fog élni. Ha a királynak ez a terve valóságos lesz, úgy *Monte-Christo* szigetét Elba szigetével és a szárazfölddel kábel köti majd össze.

— **A báró ur.** A következő mulatságos történetnek a színhelye egy a főváros író- és művész köreiben nagyon ismert kis bohém-vendéglő.

A napokban fiatal íróból és művészekből álló társaság vacsoráztatott a kis vendéglőben s a jókedv eléggé bizonyította, hogy most van a társaságnak talán — legkevésbé aprópenze. Egyszerre nyílik az ajtó, behajlik először egy ragyogóra vasalt cilinder, utána bepottyan egy monokli, majd láthatóvá lesz egy tubaróza s végül bejő mindezek tulajdonosa: egy számára vasalt, lécmerevségű fiatal ember. Megjelenésében volt valami pöffeszkedő, a figyelmet magára vonni akaró s a bohém-társaság egy pillanatra oda is tekintett, de csak egy pillanatra, azután folyt tovább a jókedvű társalgás, maró csipdelődések röpködtek a légtérbe s követte ezeket egy-egy hatalmas kacagás.

A jövevény leül a sarokba és lehetetlen orrhangon kiáltja:

— Hé, pinóer, étlapot!

A kiszolgáló gazda készségesen odasiet az étlappal.

— Olvassa fel!

— Mit, kérem? — kérdi a bámoló vendéglős.

— Mit, hát ennyi esze sincs: az étlapot.

Az öreg vendéglős egy pillanatra mereven reá-bámul a ficsurra, azt hiszi, hogy talán meghibbant egy kissé az agyveleje, szólni akar valamit, de az idegesen közbetvág:

— Ne nézzen meg olyan nagyon! Érti? Mi-csoda lebug ez?! Olvassa már fel ezt az étlapot.

Oly hangosan folyt ez a beszéd, hogy a társaság is figyelni kezdett és azok elesodálkoztak, amint a gazda a kezébe veszi az étlapot, a ficsur elé áll és olvassa.

Odaszól a ficsur:

— Egyéb semmi sincs?

A vendéglős bonhomióval feleli:

— Semmi!

— Egyéb semmi? Fi donc!

A gazda a vállát vonogatta, hogy öneki ugyan beszélhetnek kbinaival. A társaságot módolított bosszantotta, hogy így leszöljék az ő étlapukat és hogy ilyen hangon beszélnek öreg vendéglősükkel. Egy jókedvű és vállalkozó szellemű fiatal ember hangosan odaszól a vendéglősnek:

— Hé, vendéglős! Még nem vacsoráztam, adja ide az étlapot.

Odaviszi neki a gazda s észreveszi, hogy az író hunyorgat neki, készségesen megáll előtte.

— Tessék parancsolni.

— Olvassa fel!

A ficsur kezd figyelni és pirulni.

Az író remekül utánzott orrhangon folytatja:

— Olvassa fel, ha mondom.

A gazda olvassa.

A ficsur fészkelődik s kezdi az író monokliján át fikszirozni, de ez mintha észre sem venné, csak tovább ismétli az előbbi jelenetet.

— Egyéb semmi sincs?

— Semmi — feleli ismét a vendéglős.

— Egyéb semmi? Fi donc!

A tubarózás ur erre már leejtette a félszemérel a monoklit, végigmentek az arcán a szivárvány összes színei, felugrik, odalép az író elé és lehetetlen orrhangján szól:

— Hogy merészel ön engem kicsufolni?

— Hiszen látta!

— Hát tudja ön, hogy kivel van dolga?

— Nem én!

— Nos, hát tudja meg, azonnal igazolni fogom, hogy én báró Tarkóy vagyok.

Az író végig mustárja tetőtől-talpig a báró urat s csak úgy févállról veti oda:

— Egyéb semmi? Fi donc!

... Hanem a báró ur abban a pillanatban ott hagyta a vendéglőt.

— **Bernadotte ifjusága.** Egy angol hetilap nagyon érdekes anekdotát mond el *Bernadotte* marsall, a későbbi *XIV. Károly*, svéd király ifjuságáról. A XVIII. század vége felé, mikor Franciaország és Anglia farkasszemet néztek egymással Indiában, 1783-ban, Cuddalore indiai város ostroma alatt egy fiatal megebesült francia altisztet, hoztak a sebesült-szállítottak az angol táborba. Az intelligens arcu altisztre figyelmes lett *Wangenheim* német ezredes, aki angol fennhatóság alatt harcolt a hannoveri csapatok élén. Az ezredes a fiatal franciát a saját sátrába szállította és ott gondos ápolásban részesítette. Sok évvel később, mikor a francia hadak *Bernadotte* vezérlelet alatt bevonult Hannoverba, *Wangenheim* tábornok is azok közt volt, akik tisztelegni mentek *Bernadotte*hoz, s mikor a tábornokot bemutatják neki, így szólott hozzá:

— Ön, ugye, sokáig szolgált Indiában is?

— Igenis, telet a tábornok.

— Ott volt Cuddalorenál is?

— Igen ott voltam.

— Emlékezik még abból az időből egy fiatal francia altisztre, akit ott különös védelmébe vett?

A tábornok gondolkodott néhány pillanatig, majd így felelt:

— Igen, már emlékszem az esetre. Tudom, valami csinos francia fiú volt, de az arca bizony már nincs az emlékezetemben. Valóban szeretnék vele az életben még találkozni.

— Nos, az az egykori ifjú altiszt itt beszél önnel. És szerencsésnek érzem magamat, hogy itt nyilvánosan fejezhetem ki örök hálámat ön előtt.

REGENY.

QUO VADIS?

(36)

— REGENY —

Írta: SIENKIEWICZ HENRIK

Egy ideig Chilon sehol sem lehetett látni. *Vinicus*, akinek azóta, mióta *Actétól* megtudta, hogy *Lygia* szereti őt, százaszorosán a szívén fekdűt, hogy őt feltalálja, saját szakállára folytatta kutatásait; a császárt nem kérhette meg, hogy segítségére legyen, mert Nero még mindig beteg gyermeke körül volt elfoglalva.

De a fogadalmak a templomokban, az áldozatok, az imák épp oly kevésbé használtak, mint az orvosok művésze és a varázsszerek, melyekhez végre is folyamodott. Egy hét múlva meghalt a gyermek. Az udvar és egész Róma gyszba öltözött. A császár kétségbeesésében közeljárt az örléshez, bezárkózott szobájába és két napig nem evett, nem ivott és senkit sem akart látni, noha a palotában hemzsegték a senatorok és az *augustianusok*, akik mind részvétüket jöttek kifejezni. A senatus rendkívüli gyűlésre gyűlt össze, amelyen a halott gyermeket istennővé avattak; elhatározták, hogy emlékre templomot emelnek, melynek őrzetére külön papot rendelnek. A többi templomokban is áldoztak emlékének. Temetőse hatalmas ünnepségekkel ment végbe és a népnek elég alkalma volt a császár határtalan fájdalomnyilvánulásait csodálni és vele együtt sírni és jajgatni, és kezeit ajándékok után kiterjeszteni, mindenekfölött pedig a szokatlan látványosságban gyönyörködni.

Petronius nyugtalanította a haláleset. Egész Rómában tudták, hogy *Poppaea* őt is gyansította a varázslattal és *Nero* jól ismerve, fol-

tehetta *Petronius*, hogy a császár szintén hinni fog e babonában, először azért, hogy fájdalomban saját magát megcsalja, másodsor meg azért, hogy valakin bosszút állhasson, de legfőképpen azért, hogy elkerülje a látszatát is annak, mintha őt az istenek büneiért sújtani akarnák. *Petronius* nem hitte, hogy a császár igazán és őszintén szeretni tudjon, még saját gyermekét sem, de arról meg volt győződve, hogy fájdalmát határtalanul nagyítani fogja. Nem is tévedett. *Nero* a senatorok és lovagok vigasztaló szavait rideg arccal hallgatta, szeméit mereven egy pontra szögezé, de hallgató fájdalmát igyekezett önmaga megszakitani, néha-néha olyan mozdulatokat tett, mintha fejére hamut hintene, vagy tompán felsőhajtott és midőn *Petronius* megpillantá, felugrott és tragikus hangon, hogy mindenki meghallhassa, így kiáltott:

— Eheu! Te is oka vagy az ő halálának! A te tanácsodra jött e falak közé a gonosz szellem, aki egy pillantásával kiszivta belőle az életet! Jaj nekem, jobb volna, ha szemeim nem látnák többé *Helios* fényét! Oh, jaj nekem! Eheu, eheu!

Kétségbeesetten ordított, hangját mindig magasabbra emelve. Ekkor *Petronius* elhatározta, hogy föltesz mindent egy kockára és karjait hirtelen kinyújtva egy pillanat alatt leszakítja *Nero* nyakáról a selyemkendőt, melyet mindig hordani szokott és azt *Nero* szájjára szorítja.

— Uram, — mondá méltósággal — fájdalommal fölégetheted Rómát és az egész világot, de kímélj számunkra drága hangodat!

A jelen voltak elámultak, egy pillanatig *Nero* is bámult, csak *Petronius* állott nyugodtan. Jól tudta, hogy mit tett. *Terpuosnak* és *Diodornak* szigorúan meg volt parancsolva, hogy érintsék a császár ajakát, valahányszor hangját, hangosabban beszélgetve, veszély fenyegeti.

— Oh, én császárom — folytató komoly, szomorú méltósággal — mérhetetlen veszteséggel sújtottak bennünket az égiek, legalább a vigasztalnak e kincse maradjon meg számunkra.

Nero arca rángatózott és könnyek törtek elő szeméből, hirtelen karját *Petronius* karjába fűzte, majd fejét mellére fektetve, folytonos zokogás közt mondá:

— Csak te egyedül gondoltál erre mindannyjuk közül, te egyedül! — *Petronius!* — Te egyedül!

Tigellinus sárka lett az irigységtől, de *Petronius* folytatta:

— Utazz el *Antiumba!* Ott jött ő e világra, ott fürdöttél te a gyönyörben, ott boruljon reád a nyugalom és a béke is. Oh, bárcsak a tengeri levegő fölfrissítene a te isteni torkodat és a sós levegő megerősítene melledet! Mi, örök híveid, követünk téged mindenhol és ha a te fájdalmadat elalathatjuk a mi bánásunkkal, úgy altasd te el a mi fájdalmunkat énekeddel!

— Igen! — felelé *Nero* siránkozva. — Egy himnuszt fogok írni az ő tiszteletére és meg is zenésítem.

— Es aztán fölkeresed *Bajae* melegebb éghajlatát.

— Es aztán feledni elmegyek Görögországba.

— A költészet és a dalok hazájába!

Petronius miután elhagyta a palotát, *Vinicus*hoz sietett és elbeszélte neki a *Neroval* való jelenetét.

XII.

— Elhárítottam a veszélyt, nemesak *Aulus Plautius*, hanem *Lygia* fejről is. A leányt nem fogják többé keresni, már csak azért sem, mert rábeszéltem a lángszakállu majmot, hogy utazzék most *Antiumba*, onnan pedig *Nápolyba*, vagy *Bajae*ba, — már csak azért is megfogadja tanácsomat, mert mindeztideig nem mert Rómában nyilvánosan fellépni és már régen elhatározta, hogy *Nápolyban* nyilvánosan fog szerepelni a deszkákon.

Már éppen el akartak bucsuzni, midőn egy rabszolga hírül hozá, hogy *Chilon Chilonides* varakozik az előcsarnokban.

(Folytatása következik.)

— **Milliomosnő, aki nem akar adót fizetni.** Egy Wiesbadenben lakó hölgy, özvegy Vogt-Ellesné, aki egyházi milliós szerencsés urnőjének mondhatja magát, már évek óta vonakodik egy Elberfeldben levő birtoka után a kincstári adót megfizetni. Temérzetesen egyszerűen lefoglalták néhány értékes ingóságát s elárverezték. Elárverezték a többek közt a hölgy egyik remek hintóját is. Ezt egy elberfeldi kereskedő vette meg, azután átalakította saját céljaira és vaját, tojást, sajtot és egyéb árucikkeket szállított rajta. Az özvegy ebben régi családi javának profanálását látta, hosszas alkudozás után tehát visszavásárolta a hintóból vedlett boltoskocsit és ismét hintóvá alakította át. Csakhogy a milliomosnőnek most is bajai voltak az állammal az adóhátralékok miatt, a hintót tehát ismét elárverezték. Az özvegy családi önértetét látta abban sértve, hogy most meg egy színházi rubatáros ül a 6 fogatában, vissza-vissza-volatatta tehát ösztörös óron a rubatáros a családi hintót. Ennek a folytonos elárverezésnek és visszavásárlásnak, úgy látszik, sohasem lesz vége a wiesbadeniek nagy mulattatására.

— **A múlt század telef.** Egy német heti lap érdekes összeállítását közöl a tizenharmadik század legerősebb teleiről. 1708-ban a tél már október 2-ikán oly erővel lépett fel, hogy a gyümölcsfák és szőlőkék Berlin körül már e hónapban elfagytak. 1709-ban január 8-ikán pedig 55 fok Reaumur volt a hideg, 1729-ben még márciusban is be voltak fagyva a kutak Berlin utcáin. De mindez csak semmiség az 1739/40-iki télhez képest, amikor októbertől június végéig tartott a fagy s Poroszországban az 50 fokos hideg napirenden volt; a borszesz hőmérőkben a golyók süllyedt a folyadék s megfagyva szétrepesztette azt; a sűrű hideg levegőben a kapukon levő csengők hangja a harangozáshoz hasonlított s a husz láb magasból lebecsátott vízcsapp már megfagyva esett a földre. A mezőre kihajított marhát 1740-ben még májusban is megbirta a jég és Spandau és Potsdam közt még május elején is jégnek közlekedtek az emberek. A golyák ebben az esztendőben megérkezésük után azonnal visszafordultak.

— **Uj asztalterítő-dívat.** A londoni high-life úgy látszik boldogtalannak érezte magát, hogy az asztalterítő-dívat terén évek óta nem történt semmi újítás, az idén tehát e tekintetben nem akart hátramaradni. A legutolsó londoni dívat szerint, ha valamely előkelő család estélyi ad, a meghívott vendégek mindegyike ráírja a nevét az asztalterítőre. Az autogrammmal természetesen annál értékesebb, minél nagyobb névnek a viselője írta oda. A felírást azután kihimegik és csak azután adják az asztalterítő mosóba. Egy londoni klub vezet az új dívat terén és büszkén mutogatja vendégeinek a sok és „nagyértékű” autogrammot.

— **Régi sir.** Érdekes és a maga nemében valószínűleg páratlan felfedezést tettek, angol lapok szerint, Randes jutlandi városban. Egy hatodik vagy hetedik századbeli sirt találtak egy nő maradványaival, akit igen gazdag öltözékben temettek el. Ruhája arannyal van átvédve és aranycipkével, színes üveg-golyócskákkal van díszítve. A koporsóban kést, ollót és egy kis szétört üvegtálat találtak. A felfedezés új bizonyítékaul szolgál annak, hogy mily nagy tisztességben részesítették a nőt a pogánykorban.

— **A napernyő eredete.** A napernyő eredeti származása Khina; onnan vándorolt Egyiptomba, Algíriába és Perzsiába, de csak a gazdagok és nagy urak pártfogását nyerte meg. A tizenhetedik században jelent meg először az ernyő Franciaországban és Angliában, de óriási nagyságban, bőrből, papírból, vagy selyemből, úgy, hogy lényüziési cikknek tekintették, de amely családban meghonosult, ott meg is maradt s apáról-fiúra szállt. 1825 óta kezdődött az alakja elfogadható formát ölteni.

Apróságok.

Hölgy: Látott már tengeri kigyót?
Hajóskapitány: Nem, asszonyom, soh'sem voltam elég hosszú időig szárazföldön.

Lacika: (magában morfondíroz.) Nem értem: ha én goromba vagyok, ezt illetlenségnek mondják. Ha a papa meg a mama goromba, akkor ők: idegesek.

Tanító: Lacika, mondj arra példát, hogy: *jobb aini, mint kapni.*

Lacika: Például, ha a Pistával verekszünk.

Felész (érzelgősen): Mennyi poézis ragyog egy ilyen kandallóban.

Férj (tűzlapóta): Bizony, nem egy költeményem.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar- és kereskedelem.

A mezőgazdasági állapot. A földmívelésügyi miniszternek beérkezett jelentések szerint az őszi gabona-télek vetése lassan halad, a korábban vetett rozs jól kelt és helyenként szépen bokrosodott, de a későbbi vetésű, valamint az őszi árpa kelése hiányos, részint a száraz talajban keletlenül hever. Ugy az eddigi vetésekre, valamint további szántás-vetési munkálatokhoz esetleg volna kívánatos.

A repce-vetések közül csak a korábbiak keltek jól, ezeket is a nagy számmal fellépett hernyók károsítják.

— Mint cowboy nem igen válnék be Juggut — jegyezte meg. — Persze nem is volna hozzá gusztlusa.

— Előre! — kiáltotta Juggut Singh erőlködve. — Előre, ahogy csak bírják a lovak! Csak oda, a két magaslat közé... gyorsan!

A száraz homok magasra porzott a patkók alól, s a forró levegő csak úgy sipolt ember, állat füle mellett, amint így három méternyire a könnyű lejtőn a halomnak vágattak. Az előbbi esztendőben, amikor még nem volt telegráf Indiában, a pusztai opiumkereskedői a halmokra épített alacsony őrtornyokból tűzjelzésekkel értesítették egymást az árak estéről, vagy emelkedéséről, s egyik ilyen nyugalmába jutott jelzőállomás volt a cél, mely felé Juggut Singh törekedett. A lovak lépésben mentek újra, amikor a lejtő érezhetőbbé vált, s a torony körvonalai tisztán kiváltak az éjszakai égből. Néhány pillanat múlva a lovak a homokról szilárd márványtalajra jutottak, s Tarvin most észrevette, hogy egy szintig megtelt nagy víztartó szélén járnak.

Néhány lámpavilág, amely kelet felé rezgett, afféllő tájékozta, hogy merre van Rhatore; ez a kép egészen arra az éjszakára emlékeztette, amikor a vasúti kocsiból istenhozzádot mondott Topaznak. Szemben a nádasról éjjeli madarak hallatták hangjukat, s egy nagy hal a víz közepén nagy loccanással kapott egy csillag tükröződő képe után.

— Az őrtorony a kerítésfal tulsó oldalán van — mondta Juggut Singh — és ott van a cigányó.

— Sohasem pusztul el már ez a név? — kérdezte egy rendkívül behelzögő hang a homályból. Jó, hogy ilyen szelíd vagyok, különben megismerne nek a halak, Juggut Singh.

Tarvin hevesen visszarántotta a lovat, mert csaknem a zablája alatt egy alak állott. tetőtől-talpig valami világtosságára gaze felhőzetébe burkolódva. Oldalvást került elő, a vörös sűrű mögül, amely annak a radspat nemesnek az emléket őrizte, aki azt a vízmedenét építette. Az

A kukorica-vetések a száraz meleg időjárás következtében nagyrészt beértek. Törését az ország több vidékén már bevégezték, általában közepes eredményvel. A termés minősége száraz állapotára nézve igen jó, szemképződésre nézve azonban nem mindenütt kielégítő.

A burgonya szedését nagyrészt már bevégezték; csekélyebb kivételről eltekintve, általában kielégítő eredményvel.

A kerti vetemények, káposztafélék és hüvelyesek javarészt betakarítottak. Az eső hiányát és hernyók pusztítását utóbb nagyon sinylették.

A köles többnyire közepesen fizetett. A len és kender kikészítő munkáit nagyrészt bevégezték. A termés mennyisége közepes, minőségét általában dícsörik.

A dohányt letörték, szárításához az időjárás kedvező.

A kukorépa kiszedése jól halad és helyenkint befejezték. Termése az eső hiánya miatt mennyiségére nézve bár nem felelt meg a hozzá tűzött reménynek, minősége azonban igen jó, eukortartalma bőséges.

A szőlőkérését a meleg időjárás előmozdította. A szüretelést az ország több vidékén megkezdették. Az eredmény jó minőség mellett általában gyenge. A gyümölcs-termes gyenge.

Fizetőképtelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetőképtelenségeket jelenti: Bernstein Izsák Mózes kézműtárkereskedő Lemberg, Erber Imre kereskedő Nagyvárad, Korszner Frigyes kereskedő Bécs, Langbauer Ferenc kerékpárkereskedő Bruch (a Majna m.), Tapolovic Luka nyomdász Mitrovic, Jellinek Berthold vegyeskereskedő Bécs, Müller József szabómester Bécs, Schwarz Julia Bécs, Singer Zsigmond köteles Bécs, Litzmann Mór békékereskedő Budapest (Nagyútváros-utca 12.), Fleischer József Sopron, Thomas Vencel szabó Deutsch-Liebau, Tichy Vilmos Bécs, Hahn Ferenc Salzburg.

Szészárak. A kontingens nyersszesz ára Budapestén 42.— korona pénzben, 42,50 korona áruban. Bécsben a nyersszesz ára 44,80 korona pénzben, illetve 45,20 korona áruban.

Szarvasmarhavásár. (A budapesti marhavásártéri vásári pénztár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás: Vágómarhák. Magyar ökör 857 darab, magyar tehén: 592 darab, szerbiai ökör 2501 darab, szerbiai tehén 168 db, boszniai ökör — drb, boszniai tehén — drb, bivaly 110 drb, bika 130 darab, összesen 4358 drb. Gazdasági marhák: Igás- és hizlalmi való ökör 78 darab, fejős tehén 147 darab, igás bivaly 10 darab, tinó — darab, bika — darab, üsző — darab. Eladási árak ezen tudósítás zártáig, vágómarhákért: Magyar hizott ökör, legjobb minőségű 66.— K-től 74.— K-ig, kivételesen 77.— K., 100 kilónként 65 súlyban, középminőségű 58.— K-től 64.— K-ig, silányabb minőségű 50 K-től 56 K-ig. Magyar legelőmarha jobb minőségű 48 K-től 56.— K-ig, kivételesen — K-ig. Silányabb minőségű 40 K-től 46 K-ig. Tarka hizott ökör, legjobb minőségű 66 K-től 74.— K-ig, kivételesen — K-ig, középminőségű 58 K-től 64.— K-ig, silányabb minőségű 50 K-től 56 K-ig. Szerb és boszniai ökör legjobb minőségű 48 K-től 61.— K-ig, kivételesen — K-ig, silányabb minőségű 36.— K-től 46.— K-ig. Bika jobb minőségű 54.— K-től 62.— K-ig, kivételesen — K-ig, silányabb minőségű 44.— K-től 59.— K-ig. Bivaly 30 K-től 44 K-ig, kivételesen

A rádza nyaklánc

— REGÉNY —

Írta: RUDYARD KIPLING

(68)

— Azt kellene mondanom: Jöjj hozzám... fél talán?

Ez Juggut Singhnek egyéni kijelentése volt. — Akár félhetek is, ha rákerül a sor, de most nines erről szó — felelte Tarvin, sűrű füstöt fuva a szivarjából.

— Jó lovak várnak ránk, gyors lovak. A királyné kívánja, kövessen.

Tarvin nyugodtan tovább füstölt, nyilván nem volt sietni valója és úgy is kelt fél a hinta székből, mintha minden egyes izmát külön kellene megmozdítani. Most kivette zsebéből a revolvert, Juggut Singh firkésző szemé láttára megvizsgálta egyes csöveit, s kisérőjére kacintva újra visszadugta a zsebébe.

— Így, most már mehetünk — mondotta.

Megkerülve a verandát a ház mögé mentek, ahol karához kötve két ló állott, a fejük vaszonkendőbe burkolva, hogy ne nyerithessenek. Juggut Singh az egyikre szállt fel, Tarvin a másikra, de előbb megvizsgálta, jól van-e ezuttal a nyereg felcsatlós. Némán léptettek egymás mellett, a városhoz vezető útról csakhamar dűlőtra térve le, amely a halmok felé húzódt.

— Így — mondotta Juggut Singh, miután már vagy negyedfélóra jutottak legteljesebb magányban a csillagos égboltozat alatt — most már lovagolhatunk.

A kengyelvasból kisklott, ráfékűt a ló nyakára és dühösen kezdte hajítani az állatot. Csak fenyegető halálos veszedelem bírhatta rá az elképzeltetett enukot az ilyen gyors tempóra; Tarvin nézte, hogyan ugrált ide-oda a nyeregben a termete, felkacagott és maga is vágatásba csapott át:

egész országban azt tartotta a néphit, hogy ennek az embernek a szelleme éjszakánként levon őrzi a vízművet és ez volt egyik oka annak, hogy a „Dunger Talao” mellett naplementétől kezdve utonálló nem mutatkozott.

— Szálljon le Tarvin száhib — mondotta az édes hang gunyos hangsúlyval. — Legalább is nem vagyok valami szürke majom. Te pedig Juggut Singh, őrizd a lovakat az őrtorony alatt.

— De el ne aludjék ezenközben Juggut — tette hozzá Tarvin — szükségünk lehet magára. Lepattant lováról és ott állott Sitabhai látólos alakja előtt.

— Tudtam, hogy eljön, száhib — mondotta kis idő múlva, a gaze-felhőzetből oda nyujtva Tarvinnak kezét, amely meg a Ketyéné is kisebb volt. — Tudtam, hogy én nem fél.

Ezeknél a szavaknál gyöngéden megszorította Tarvin kezét, aki erre a vékony ujjacskákat még erősebben megfogta, s egészen eltemetve hatalmas tenyerébe megrázta őket, hogy a királyné önkéntelenül felsikoltott kissé fájdalomában.

— Indurra mondom, ez az ember ért a kézszoritáshoz, — dűnyögte úgy maga elé, Tarvin pedig erőteljes meleg hangon biztosította a királynét, hogy nagyon örül, amiért végül megismerkedhetik vele.

— Magam is örülök, hogy láthatom, — felelte a királyné.

— A hang igazán észbontó... bármilyen legyen is az elfátyolozott arc, — elmélkedett magában Tarvin.

A királyné könnyedén letelepedett a sűrű lapjára és intett Tarvinnak, hogy üljön mellé.

— Fehér emberek szeretik a nyilt beszédet, — kezdte, lassan keresve az egyes szavakat, küzködve a kifejtéssel. — Mondja csak, Tarvin száhib, mennyit is tud voltaképpen?

Ekkor félrevonta a fátlyolat és feléje fordította az arcát. Istemenre... szép! Ez észrevétel nélkül besurrant Tarvinak előzetesen alkotott vélekedésébe.

(Folytatása következik.)

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Péntek, 1900. október hó 5-én.

Először:

Tetemre hívás.

Eredeti dalmű 1 felv. (két kópbn). Zenéjét szerz. Farkas Odón. Szövegét Arany János balladája után írta Versényi György.

Személyek:

Bárczy István	Ney D.	Pörösztó	Ney B.
Bárczy Benő	Takács	Vadászmeister	Mihályi
Csáky Tibor	Kertész	Kálmán	Kiss B.
Kund Abigél	Kaczér	Kabos	Várady
Tamás	Szendrófy	Szabolcs	Strósz
Pető	Payer M.	Balázs	Kornay

Utána:

Zuleika.

Ballet 3 képbén. Szövegét írta Brill Jenő, zenéjét szerző Stern Armin. Choreografiáját Smeraldi Césár készítette.

Kezdeté 7 órakor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1900. október hó 5-én.

Először:

A tékozló apa.

Színmű 5 felvonásban. Irta Dumas Sándor. Fordította Fái J. Béla.

Személyek:

Mivonnére	Náday	Prailles	Hetőnyi
André	Iványi	Naton	Horváth
Le Chavry	Paulayné	Godefroyné	Rákosi
Helen	Mészáros	Albertiné	Hettyey
Journas	Gyenes	Joseph	Latabár
Ligneray	Császár	Victorine	Boros

Kezdeté 7 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

Péntek, 1900. október hó 5-én.

A takácsok.

Színmű 5 felvonásban. Irta Hauptmann Gorchart. Fordította Komor Gyula.

Személyek:

Dreissiger	Szathmáry	Welzel	Vendrei
Dreissiger	Rosta, ni	Welzelné	Makróczy
Meifer	Bihari	Anna	Varsányi
Neumann	Gyözö	Wiegand	Szerényi
Gyakornok	Erdősi	Schmidt	Vendrei
Weinhold	Gyözö	Hornig	Gyöngyi
Kittelhaus	Mátrai	Wittig	Kataiczky
Kittelhausné	Mátrainé	Wenglerné	Szerényi G.
Bäcker	Fenyvesi	Baumert	Kereszturi
Baumert	Gál	Hilsenő	Nikó
Anorgo	Balassa	Reimann	Nánásy
Hilse	Hegedüs	Heiber	Kassay
Gottlieb	Bihari	Weber	Kovács
Lujza	Jászai	Fiedler	Mezei
Mika	Halász	Ulrich	Gyárfás
Jäger Mária	Góta	1. fiatal takács	Erdélyi
Baumertné	Hunyady	2.	Ács
Emma	Berzetei	3.	Kardos
Berta	Nádrády	L. takácsassz.	Jeney V.
Frici	Soltész	II.	Báthori
Heide	Dayka	Utazó	Bárdi
Kutsche	Rónaszéky	János	Kassay

Kezdeté 7 1/2 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Péntek, 1900. október hó 5-én.

A kis szükevény.

Operett 3 felv. Irta Hicks és Nicholls. Fordították Keczány Géza és Makai Emil. Zenéjét szerzették Monkton és Caryl.

Személyek:

Lord Coodle	Szerdahelyi	Gray	Küry
Lady Coodle	Krecsányi	Flipper	Kovács
Stanley Ed.	Szirmai	Carmenita	Hogyi
Dorothy	Harmath	Alice	Kápolnai

Kezdeté 7 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Péntek, 1900. október hó 5-én.

Koldus és királyfi.

Operett 3 felvonásban. Mark Twain elbeszélése nyomán szövegét írta és zenéjét szerz. Sziklai Kornél.

Személyek:

Edward	Feledi	Varju	Iványi
Cinóber báró	Sziklai	Totya	Mátrai
Mayonnaise	Vidor	Rigó	Erdős
Ananász	Lendvay	Muslinca	Sarlai
Puff	Bessenyei	Fenella	Szilassy
Mánó	Füredi	Elmina	Dóry
Cameleon	Kardos	Liliom Kató	Láng
Papus	Giréthy	Psz	Ledofsky
Richard	Beőthy	Kukorica	Inkey
Pintya	Boross	Cailla	Varga

Kezdeté 7 1/2 órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ

Péntek, 1900. október hó 5-én.

Khina.

Irta Weiss Róbert.

Kezdeté 1/8 órakor.

Jegyek a M. kir. Operaház, Nemzeti és Magyar Színház előadására kaphatók és előjegyezhetőek Bárd Ferenc és Testv. zeneműkoroskedéseiben Kossuth Lajos-utca 4. sz. és Andrásy-ut 42. sz. a. valamint a New-York kávéházban. (Telefon.)

VÁROSLIGETI SZINKÖR.

Péntek, 1900. október hó 5-én.

A megváltó.

Passziójáték 16 képbén. Bibliai dráma.

Kezdeté 7 órakor.

PUTZER pince-éttermeiben Deák-tér.

Ma és minden este SCHREYER, a perzsa sah által kitüntetett hegedűművész hangversenyz. — Számos látogatásért esedezik

Putzer György vendéglős.

Somossy Mulató

(Nagymező-utca).

Albrecht Ferenc, igazgató.

Pénztárnítás 7-ór. Az előadás kezdete 8-ór.

Szenzációs siker a kitűnő októberi műsornak.

La belle Heloise
Titcomb
délamerikai énekesnő

M. Francis Gerard
champion atléta.

Amon Ferenc
a legjobbakkal elismert énekhumorista.

Johnson és Brown
eredeti amerikai néger ének- és tánc-excentrikusok.

Ugyint az összes műsorok, továbbá

A Zúavok

nagy kiállításos operette Krágel Józseffel.

A nagyérdemű közönség kényelmére, az előadás után a Somossy Mulatótól omnibuszok közlekednek minden irányban, ugyint Budapestra is.

Jegyek elővetelben kaphatók Weiss A. dobány nagytársada, Károly-körút 26. és a Mulató nappali pénztáránál.

FOLIES CAPRICE.

Ma kiváló új műsor!

Végül:

Aphrodite.

Nagy parodisztikus bohózat Leitner H.-től. Zenéje Kmoch A.-től. — Személyek:

Berenike, Königin von Aegypten	---	Weissné
Demetrius, ein Bildhauer	---	Rott
Chrysis	---	Ferenczy
Bachis	---	Schindlerné
Faustina	Hetären	Vera
Miso	---	Elise
Philodemus	---	Schönberg
Naukrates	Jüdische Kaufleute	Steinhardt
Timon	---	Ormai
Myrtoleia	Filötenspielerinnen	Lendvai
Rhoidis	---	Araayossi
Der Oberpriester	---	Pleiffer
Aphrodisia	Sklavinnen der Bachis	Lengyel
Myrsota	---	Bayer
Mennolius, Sklave des Demetrius	---	Fürst
Sklaven, Läufer, Sänfenträger.	---	

Spielt im Hause der Bachis, im griechischen Viertel zu Alexandrien.

Főurak-

és bírtokosoknak az egész országban ajánljuk az ősi és teli idény beálltával szolgaszemélyzetüknek dívtatosan és jó, mégis olcsón való kiruházását.

SCHWARZ M. L.
BUDAPEST,
V., Váci-körút 4.

kizárólagos libériakereskedése, hol a legnagyobb választékban, minden nagyságban egy magyar, mint német **bundák**, valamint német és francia libériák raktáron tartanak. Különlegesség: himzett **koeszür** gazdag himzessel minden színben és nagyságban a legnagyobb választékban.

Durbints sógor

Mert mondom, ha már írtak könyvet a lóral is, gyesznóral is, miért ne lehetne könyv a sógorral is? Vagy más szóval ez a könyv főképpen a Durbints sógorral foglalkozik, benne van a sógorral is még más efféle keserves történetek.

Egy könyv 1 forint.

Megrendelhető a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában, József-körút 18.

Cirkusz az állatkertben.

Nemzetközi

birokverseny

a budapesti nagy díjért
5000 korona

ma pénteken, október hó 5-én.

Burghard (Ausztria) Albert de Paris (Franciászág) ellen — Pibens (Belgium) Raicevici (Olaszország) ellen — Sándorfy (Magyarország) Roberto (Olaszország) ellen — Zinner (Magyarország) Polree (Belgium) ellen — Kara Ahmed (Törökország) Robinetti (Olaszország) ellen.

Az előadás kezdete 7 órakor.

A birkozás kezdete pontban 8 órakor.

Jegyek előre válthatók a Patzik—Kertész Luiza-főle tőzsdében Kristól-tér és Bécsi-utca sarok.

Előleges jelentés.

Vagyon bator a n. é. közönség becses tudomására adni, hogy az **Andrássy-ut 69. sz.** alatt a régi **Műcsarnok** épületében az

„Arany Fácán”-hoz

cimzett **nagyvendéglőt** a mai kornak teljesen megfelelően berendezve e hó 6-án azaz **szombaton este 5 órakor** megnyitom. Kitűnő ízletes konyha, tiszta magyar borok, a világhírű Steinfeldi márciusi sör kimerése a Reininghaus testvérek gráci sörfőzdéjéből. — Számos látogatásért esedezik

Lantos igazgató. Géczy Ferenc vendéglős.

Magy. kir. államasutak. 25764/900. szám. Üzletvezetéség Miskolcz.

Pályázati hirdetés.

A magyar kir. államasutak miskolczi üzletvezetéségének a vonalai részére 1901. és esetleg a következők 1902. és 1903. években szükséges pályafentartási faanyag szállítására ezenel pályázatot hirdet.

Az 1901. évben körülbelül az alább kitüntetett mennyiségek fognak szükségeltetni:

- 20 m³ erdei fenyődeszka, 148 m³ jegenyenyő-deszka, 35 m³ lucfenyő-deszka, 5 m³ tölgyfa fenyődeszka, 23 m³ szelmeztelen jegenyenyő-deszka, 5 m³ vágott lucfenyőfa, 534 m³ faragott puhafa hidak fentartására, 256 m³ faragott tölgyfa hidak fentartására, 302 m³ faragott puhafa, különféle pályafentartási cölökre, 178 m³ faragott tölgyfa, különféle pályafentartási cölökre, 3000 db kerítés sűrítési lécz tölgyfából, 1400 mm. hosszú, 50 mm. átmérővel, 12,000 db kerítés sűrítési lécz puhafából, 1400 mm. hosszú, 50 mm. átmérővel, 7250 db vágott lécz tölgyfából, 6520 db vágott lécz puhafából, 50 db kerítési oszlop tölgyfából, 2500 mm. hosszú, 180 mm. átmérővel, 2200 db kerítési oszlop tölgyfából, 2500 mm. hosszú, 180 mm. átmérővel, 32 m³ erdeifenyő-palló, 215 m³ jegenyenyő-palló, 17 m³ lucfenyő-palló, 9 m³ szelmeztelen jegenyenyő-palló, 50 m³ tölgyfa-palló, 6 m³ tölgyfa-padlat, 7 m³ vörösfenyő-palló, 16,000 db kerítési rud puhafából, különféle méretű, 750 db kerítési rud tölgyfából, különféle méretű, 130 m³ tölgy száifa, 50 m³ puha száifa, 335,000 db fedő zsindey, 47 cm hosszú.

Az üzletvezetéség fentartja magának a jogot, hogy az 1901. évre történő megrendelés alkalmával a táékozási szolgáló fenti mennyiségnél, illetőleg a méretjegyzékben felsorolt fák 40%-al többet vagy kevesebbet rendelhesen, ugyintén azon jogot, hogy a szállítási év folyamán 40%-erejéig pótmegrendelést tehessen.

A pályázati feltételek alapján szerkesztendő ajánlatok legkésőbbben 1900. évi október hó 31-én déli 12 óráig nyújthatók be az üzletvezetéség I. osztályánál. A banátpénz pedig október hó 30-án déli 12 óráig teendő le az üzletvezetéség gyűjtőpénztáránál.

A pályázati feltételek és méretjegyzékek minden üzletvezetéségégnél és kereskedelmi iparkamaránál megtekinthetők és a miskolczi üzletvezetéség által díjtalanul kiszolgáltatók, esetleg posta útján megküldetnek.

A szállítási feltételek, ugyint az általános szállítási feltételek és a pályafentartási fák szállítására vonatkozó különleges feltételek megtekinthetők minden üzletvezetéségégnél és kézpénzfizetés mellett megszerkezhetők igazgatóságunk nyomtatványtárából (Andrássy-ut 73/75. szám). Miskolcz, 1900. október hó 1-én. Az üzletvezetéség.

4405 sz.

Feladasi hirdetés.

A lippai m. kir. főerdőhivatal irodájában
1900. évi október 10-én
d. e. 10 órakor

a valemarei erdőgondnokság pozsgoi, bulzai 1900—1909. évi 1279.556 holdas vágásaiban tövön álló tölgy, cser és bükkfa készleteknek eladása iránt zárt írásbeli ajánlatok tárgyalásával kapcsolatos nyilvános szóbeli árverés fog tartatni.

Kikiáltási ár **246,500 korona**, banátpénz **24,650 korona**.

Bővebb felvilágosítással a lippai m. kir. főerdőhivatal és a valemarei m. kir. erdőgondnokság szolgál.

Lippa, 1900. szeptember hó.

M. kir. főerdőhivatal.

